

Башарти, биз табиат билан келиша олмасак, онгу шууримизга сингиб кетган "Табиат — бепул хомашё манбаи" деган янглиш ва зарарли қарашдан воз кеча олмасак, ҳам атроф-муҳитни, ҳам ўзимизни хаста қиламиз ва бундан ҳам ачинарлиси, келажагимиз ногирон бўлиб қолади.

Гиёҳвандлик келтириб чиқарадиган бахтсизликларнинг олдини олишнинг ягона йўли ҳеч қачон наркотик татиб кўрмасликдир. Ўзида улардан воз кечишга куч ва ирода топа олмаган, оқибатда тубсиз жарга қулаган кишиларни кўриб, ҳақ эканлигини тизга ишонасиз.

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 21-oktabr, №42 (719)

Мамлакатимизда қонунчилик тизимини такомиллаштириш, қонун ижодкорлиги йўлида олиб борилаётган ишлар кўламини янада мустаҳкамлаш бугунги давр талаби десак, муволажа бўлмайди. Фуқаролар манфаатлари ва жамият равнақи йўлида амалга оширилаётган ислохотларнинг қонунариимизда акс этиши ҳам мазкур жараёнларнинг тўлақонли рўйбга чиқишини таъминламоқда.

Қонун лойиҳалари муҳокамаси

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси томонидан тайёрланаётган қонунлар, шунингдек, қонунларга киритилаётган ўзгариш ва қўшимчалар бугунги кунда ўзининг нечоғли аҳамиятига эришган кўрсатиб келмоқда. Албатта, кўплаб қонунлар ҳаёта таъбиқ этиб борилаётган.

20 октябрь куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасида бўлиб ўтган партиялар фракциялари йиғилишларида ҳам бир қатор қонун лойиҳалари кўриб чиқилди. Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати - Ўзбекистон Либерал демократик партияси фракциясининг йиғилишида даставвал "Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси иккинчи ўқишда депутатлар эътиборига ҳавола этилди. Унга қўра, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга "Иш беврувчининг ўз фуқаролик жавобгарлигини мажбурий сугурта қилиш мажбуриятини бажармаслиги" деб номланган янги модда киритилмоқда.

"Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 177-мод-

дасига қўшимча киритиш тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси суд-ҳуқуқ тизимида олиб борилаётган ислохотлар, жиноий жазоларни либераллаштириш йўлида амалга оширилаётган муҳим ишларнинг мантқий давомидир. Маълумки, Жиноят кодексининг 177-моддасида валюта қимматликлари қонунга қилоф равишда олиш ёки ўтказиш учун жиноий жазо белгиланган. Янги қонун лойиҳасига асосан ана шу модда эндиликда мазкур соҳада тайёрланаётган ёки содир этилган жиноят ҳақида ўз ихтиёри билан арз қилган ва жиноятни очидида фаол ёрдам берган шахснинг жамъдорликлари овоз қилиниши ҳуқуқий норма сифатида қайт этилаётганлигини алоҳида айтиб ўтиш лозимдир.

Бундан ташқари, депутатлар томонидан "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 5-моддасига ўзгариш киритиш ҳақида"ги, "Радиациявий хавфсизлик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги, "Банкротлик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ,
«Huquq»

ҳақида"ги, "Спортда допингга қарши кураш тўғрисидаги халқаро конвенцияни (Париж, 2005 йил 19 октябрь) ратификация қилиш ҳақида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ва "Ўзбекистон Республикаси Жиноят ва Жиноят-процессуал кодексларида ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги ҳамда "Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 4-моддасига ўзгаришлар киритиш ҳақида"ги Қонун лойиҳалари ҳам муҳокама қилинди.

Сўзга чиққан ҳар бир депутат, фракция аъзоси ўз партиялар ҳаракат дастурларида белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда қонун лойиҳаларига нисбатан ўз нуктаи назарларини билдиришди. Билдирилган тақлиф ва мулоҳазалар асосида фракцияларнинг тегишли қарорлари қабул қилинди.

Бўлиб ўтган йиғилишларда депутатлар, фракция аъзолари, ҳуқуқшунос, экспертлар ва оммавий ахборот васиталари вакиллари иштирок этдилар.

Эзгу мақсадлар йўлида

Салом САМАДОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси
прокурорининг ўринбосари

Дунёга машҳур шахмат гроссмейстерларидан бирининг шундай гапи бор: "Мен одамларни икки тоифага ажратаман: шахмат ўйнашни билмаганлар ва билмаганлар".

Биз ҳам ҳуқуқ-тартибот органларининг ҳолими сифатида фуқароларни икки тоифага ажратишимиз мумкин: "қонунарга итоат этувчилар ва уларни бузувчилар". Бизнинг асосий вазифамиз мана шу иккинчи гуруҳга мансуб кишиларга қонунарга ҳурмат ҳиссини тарбиялаш, қонун доирасида ҳаракат қилиш ва бировларнинг ҳуқуқларига даҳл қилмаслик қўнимасини шакллантиришдан иборат бўлиб, шу орқали истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ одамимизга қўйилган энг улуғ мақсад — ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини қуришга эришиш ҳисобланади.

Ўтган йилларга назар ташлайдиган бўлсак, бу борада мамлакатимизда Юртбошимиз раҳнамолигида улкан ишларнинг амалга оширилганлигига гувоҳ бўламиз. Аввало, мустақил давлатнинг асоси бўлган Конституциямиз, сўнгра инсон ҳуқуқлари, давлат ва жамият ҳаётининг барча жаҳалларини қамраб олган миллий қонунариимиз қабул қилинди. Вақт ўтиши билан улар тараққиёт талабларига мос равишда такомиллаштирилиб боришмоқда. Ўзбекистон Республикаси инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги кўплаб халқаро ҳуқуқий ҳужжатларга қўшилди. Қабул қилинаётган қонунларнинг сифати ва самардорлигини янада яхшилаш мақсадида икки палатали парламент тизимига ўтилди. Бунинг самараси турмушимизда яққол сезилиб турибди. Биргина жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан қонунчиликка киритилган қўшимча ва ўзгаришлар, шунингдек, ярашув институтининг жорий этилиши тўғрисида минглаб юртдошларимиз судланган деган тамгадан халос бўлмоқдалар. Мустақиллик байрами ва Конституциямиз қабул қилинган кун муносабати билан эълон қилинган амнистия актларига қўра эса, минглаб кишилар жиноий жавобгарлик ва жазодан озод қилиниб, кўпчилик маҳкумларнинг жазони ўташ муддатлари қисқартирилмоқда ва энгилроқ жазоларга алмаштириляпти. Булар юртимиздаги минглаб оилаларнинг бағри тўлишига, адашиб, эҳтиётсизлик тўғрисида ёки ижтимоий хавфи катта бўлмаган, унча оғир бўлмаган, ҳатто оғир жиноят содир этган шахсларнинг ҳам тўғри йўлга тушиб олишлари учун берилаётган имкониятлардир.

Юртбошимизнинг фармонлари билан қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқининг судларга ўтказилиши ва ўлим жазосининг бекор қилиниши ҳам мамлакатимиз ҳаётида улкан воқеа бўлди.

Буларнинг барчаси юртимизда инсон ҳуқуқлари энг олий қадрият ҳисобланиши, Президентимиз раҳбарлигида ҳаётимизнинг барча соҳаларида ислохотлар изчиллик билан,

босқичма-босқич амалга оширилаётганининг самараси ҳисобланади. Натижада юртимизда барқарорлик, миллатлар ўртасидаги тотувлик таъминланиб, Ўзбекистон ўтиш даври қийинчиликларини ортиқча талофатсизлар энгиб ўтиб, муваффақиятли ривожланиш йўлига тушиб олди. Бунинг жаҳонда иқтисодий инқироз ҳукм сураётган бир даврда, ўз вақтида қўрилган чора-тадбирлар тўғрисида Ўзбекистон иқтисодиётидаги ўсишнинг қутилатиётгани мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Халқаро қулатувчиларнинг эътибори эътишча, мамлакатимиз инқироз шароитида бундай муваффақиятга эришган дунёдаги камдан-кам давлатлар сирасига қиради.

Бундай ютуқларга эришишда асосий вазифаси инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, қонунчиликни мустаҳкамлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш ва профилактика қилиш ҳисобланган прокуратура органларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Бунда бизга Ўзбекистон Республикаси "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунининг 4- ва 22-моддаларига асосан қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2004 йил 31 декабрдаги "Жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш ҳамда суриштирув ва дастлабки тергов ўтказишда қонунларнинг аниқ бажарилиши устидан прокурор назоратини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги 31-сонли буйруғи дастуриламал вазифасини ўтамоқда. Хусусан, жорий йилнинг 9 ойи давомида Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси органлари бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари билан ҳамкорликда жиноятчиликка қарши курашиш, жиноятларнинг олдини олиш ҳамда уларнинг содир этилишига имкон бераётган шарт-шароитларни бартавраф этишга, бу жараёнда асосий эътиборни фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, давлат ва жамият манфаатларини ҳимоя қилишга қаратди. Натижада ҳисобот даврида жиноятлар ўтган йилнинг шу давридаги қараганда 12 тага (0,54 фойз) камайишига эришилди.

/Давоми 4-бетда/

21 октябрь — Ўзбек тилига Давлат тили мақоми берилган кун

Она тили — тиниқ бир чашма

Ўз она тилида жўшиб гапирмаган, қуйламаган, у ҳақида ёзиб, унинг жозибаси-ю сеҳридан фахрланмаган инсон дунёда бўлмаса керак. Ўз она тилидан гурурлана оладиган халқгина ўзлигини намоён этади. Шукрки, биз ана шундай миллатлардан биримиз. Юртимиз, Ватанимиз номи билан боғлиқ тилимиз Давлат тили даражасига кўтарилган. Бугун ўзбек тили эъзозланиб қадрланаётган, ер юзининг барча бурчакларида эътироф этилаётган, куч-қудрати билан бутун бир халқ виждонига айланган ҳур кўнларга эришганимиз. Чунки, қайси бир мамлакатда бўлмган, ўзбек фарзандлари давлат мадҳиясини она тилида баланд овозда айтишмоқда.

Жамият ҳаётида рўй бераётган ўзгаришлар-у янгиликларни топиш, излаш ҳамда уларни она тилимизда халқимизга етказиш жараёни оммавий ахборот воситалари зиммасига катта масъ-

улият юклайди. Оммавий ахборот воситаларидан бири бўлмиш газета жараёнини оладиган бўлсак, у кўп вазифали восита ҳисобланади. Унинг зиммасига ахборот бериш, тарғибот, ташвиқот, тарбиялаш каби вазифалар юкланган бўлиб, шулардан энг муҳими она тилимизнинг тиниқ чашмасини халққа маҳорат билан таъсирчан ҳолда етказишдир. Ана шу таъсирнинг кучи, унинг самарали бўлишининг воситаси эса сўзидир. Тилдан, унинг ифодасидан, ҳар бир сўздан маҳорат билан фойдаланиш, ҳар бир сўзни масъулият билан қўлаш газетанинг таъсирчанлигини ва ўқишлигини оширади. Журналист сўзининг таъсирчанлигини таъминлаш, аввало, адабий тил ва унинг меъёрларини пухта биلىш ҳамда унга тўла амал қилиш, сўз маданиятига риоя қилиш каби жуда кўп омилларга боғлиқдир.

/Давоми 3-бетда/

Инсон жамиятга ўз ўрнини топиб, коммунал сари интиларкан, энг аввало, олган билими ва аждоғлари қолдирган ўғитларга таянади. Шундан бўлса керак, бундай кишилар жамоада ҳам ҳурмат-этибор қозонади. Аммо арзимас бир хато сабаб мисқолаб йиғилган обрў-этиборни йўқотиб қўйиши ҳам ҳеч гап эмас экан.

Т.Саттаров ҳам Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги Ўзбекистон уруғчилиги республика Марказининг бошлиги лавозимда ишлаб, ўзига яраша ҳурмат топанлардан эди. Нима бўлди-ю, раҳбар шайтон йўлига кириб, оёғи ердан узилди. Одатий иш қўлининг бирда Т.Саттаров ташкилот бош ҳисобчиси Л.Корнеевни олдиға қақириб, ўз жиний режаларини амалга ошириш йўллари тўшунтирди. Л.Корнеева дарҳол ишга киришди. Улар бу йўлда харажатлар сметасидан ортқи олинган 116 млн. сўмлик даромадларни

Ноқонуний тендер

қасддан яшириб, мажбурий солиқ тўловларини тўлашдан бўйин товлалди. Бунинг натижасида улар давлат бюджетига 18 млн. 404 минг сўмлик зарар етказишди.

Қинғир ишнинг ҳавосини олган Т.Саттаров учун қонун талабларини бузиш олатий ишга айланиб қолди. Бир оз вақтдан сўнг Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг (2008 йил 222-сонли) буйруғига асосан Марказининг элита уруғчилик лабораторияларини замонавий асбоб-ускуналар билан таъминлаш мақсадида ишчи ғуруҳи тузилди. Ишчи ғуруҳ раиси этиб Б.Нурмиханмедов, аъзолари этиб У.Джалиев, Ф.Ибодов, И.Куш-

Шерзод МУХАМАТОВ,

Бosh прокуратура бошқарма прокурори

манов ва бошқалар тайинланди. Т.Саттаров мансаб ваколатларини суиистеъмол қилиб, ишчи ғуруҳ раиси Б.Нурмиханмедов ва бошқа аъзолар билан бамаслаҳат ишлашни лозим топади. Ўзaro келишувга кўра, сотиб олиниши лозим бўлган асбоб-ускуналарнинг харид қилинишида асосий вазифани Т.Саттаров ўз зиммасига олади. Ишчи Марказ номидан аравали мотоцикл (мотороллер), электр ишлаб чиқариш ускунаси (двигатель) ва бошқа товарларни со-

тиб олиш юзасидан тендер ўтказилиши ҳақида газетага эълон беришдан бошлайди. Аммо тендер савдолари Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 21 ноябрдаги "Тендер савдоларини ташкил этишни тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорига хилоф равишда ташкиллаштирилади.

Жумладан, тендерда "Кеш-Хим-Мака" МЧЖ, "Жондор Осие" МЧЖ, "Галассдор" МЧЖлар номидан тижорат таклифларини тайёрлаб, ҳужжатларда корхона раҳбарларининг имзолари сохталаштирилади. Шу йўл орқали бу ҳужжатлар расмий рўйхатдан жўй олаверди. Қарабсизки, бу МЧЖларнинг таклиф хатларида мотоцикл ва электр токи генераторларининг нархлари бир неча баробар қиммат қилиб кўрсатилди. Ўз навбатида жиний ғуруҳ режаси бўйича иш кўрувчи "Inter-fud-livel" ХКнинг тижорат таклифига эса бошқача кўриниш акс этади. Унда генератор ва мотоциклларнинг техник кўрсаткичлари номаълум бўлишига қарамастан, унинг таклиф баҳоси бошқаларига нисбатан арзон топилиб, ноқонуний ра-

вишда танловда "Inter-fud-livel" ХК ғолиб топилади.

Шу тариқа Т.Саттаров "Inter-fud-livel" ХК билан Ўзбекистон уруғчилиги республика Марказининг вилот бирлашмалари ўртасида шартномалар тузилишига эришди. Мазкур шартномаларга биноан "Inter-fud-livel" ХК томонидан жами 77 дона мотоцикл ва 82 дона электр ток генераторлари қимматлаштирилган нархларда етказиб берилади. Шартнома асосида "ҳимматли" буютмачилар ҳисобларидан "Inter-fud-livel" ХКга жами мотоцикл ва электр ток генераторлари учун 489 млн. 550 минг сўмлик тўлов амалга оширилишига эришади. Мазкур тўловларнинг 64 млн. сўмдан ортқи талон-торож этилиб, жиний ғуруҳ "даромад"ларининг ошишига хизмат қилади.

Ҳар қандай жиний қилмиш бир кун келиб фoш бўлади. Жиноят эса жазосиз қолмайди. Ана шу олдйўлгина ҳақиқат ўз сўзини айтади. Нафс домига илбини, шайтон йўлини тутган жиний ғуруҳ аъзолари қилмишларига яраша жазо олди. Ишлар давомида йиғилган обрў-этибор ҳам, ишонч ҳам бир зумда ерга қўмилди-қолди.

Нафракта тўламагани учун

Баҳромжон суд залидан қамoққа олинишини сира ҳам кутмаган эди. Алимент тўламай юрганларнинг қанчасини кўрган. Мажбурий тўлатишга шoҳид бўлган эди-ю, аммо қамoқ жазосига ҳукми қилиниши эҳтимолини ҳаёлига ҳам келтирмаган эди. Уч ой нима, кўз очиб юмгунча ўтиб кетади, дея ўзини юпатди.

Лекин "ўтириб чиққан" қаллаҳўрлик Низом бойважачанинг "турмада бир кунда сочим оқарди, бир соат ҳам ёттулик қилмасин", деган сўзларини эслаб балани увишди. Ичиди Шоира-нинг ғурига гишт қалади. Ахир ўзи бир жанжаллашганида "алиментингам бошингдан қилиб", дея терс бурилиб кетганиди-ку! Нафракта пулини тўламай қўйганидан кейин ҳам гиринг демаганиди. Кейинчалик бир-икки талаб қилганида "иш йўқ, қайдан топаи" дея шаштидан туширди. Суд ижро-чиларини бошлаб келганида Баҳромжоннинг жони ҳалқумига келди-ю, "Мени юзқарор қилдинг-а, энди сариқ чакям ололмайсан" деб тўнни тескари кийиб олди. Ижрочининг "ака, агар тўлаб турмасангиз, жиний жавобгарликка тортиласиз", дея огоҳлантириши ҳам қор қилмади. Давлат ишида ишламас, доимий иш жойи бўлмаса, ҳеч нарса қила олишмайди.

Баҳромжон суд залида янглишганини англади. Энди йиғилиб қолган нафракта пуллари тўлаб-гина қолмай, қамoқхонада ҳам ётиб чиқишга мажбур.

Баҳромжон Юсупов ўттиз етти ёшга кирган, бундан ўн етти йил аввал маргилолик Шоира-хонга уйлانган эди. Дастлаб бирга яхши ҳаёт кечиринишди. Бироқ арзимас келишмовчиликларга рашқ қўшилиб, турмушлари дарз кета бошлади.

Шухрат МИРЗАЛИЕВ,

Фаргона шаҳар прокурорининг ёрдамчиси

Бунинг устига ордан икки йил ўтса-да, фарзандли бўлишгани йўқ. Жанжаллардан бирида Шоира-хон ҳомилдорман, лекин Баҳромжоннинг кўнгли юмшагандай бўлди. Аммо яхши муомаласи кўпга чўзилмади. Тагин ҳақоратларни ёдга раверди. Шоирахон ота-онасининг уйига бош олиб кетди. Уша кўнлари Шоҳсанамхон туғилди. Бироқ Баҳромжон фарзандли бўлганларидан кейин ҳам фикрдан қайтмади. Ажралиб, бошқа турмуш қурди. Шоирахоннинг аризасини қуриб чиққан фуқаролик ишлари бўйича Марғилон туманлараро суди Б.Юсупов қизи Шоҳсанамхонга вояга етгунга қалар энг кам иш ҳақининг тўртдан бир баробари миқдорда нафракта тўлаб туриши шартлиги тўғрисида қарор чиқарди. Баҳромжон 2004 йилгача нафрактаи узуксиз тўлади. Кейин тўловни тўхтатиб қўйди.

Суд ижрочиларининг огоҳлантиришларини ҳам назар-писанд қилмай қизига нафракта тўлашдан қасддан бўйин товланган, яъни ЖКнинг 122-моддаси 1-қисмида кўзда тутилган хатти-ҳаракатларни содир этган Б.Юсуповнинг иши суд мажлисида қўриб чиқилди. Унга уч ой қамoқ жазоси тайинланди. Фаргона шаҳар прокурорининг даъво аризаси қаноатлантирилиб, судланувчидан жабрланувчи Ш.Халилова фойдасига салкам олти миллион юз минг сўм, яъни 76 ойлик нафракта пуллари ундириш тўғрисида ҳукм чиқарилди.

Ушбу иш мисолида кўрганимиздек, эру-хотиннинг никоҳлари бекор қилинганидан кейин фарзандларига тайинланган нафракта тўловидан қасддан бўйин товланган жиний жавобгарликни келтириб чиқарди.

Бағрикенглик намунаси

Кечиримли бўлиш одиллик белгиси. Жазодан мақсад жиноятчидан ўч олиш эмас, унга хатоларини тўшунтириб, қайта тарбиялаш, ҳаётини тўғри йўлга солишида ёрдам беришдан иборатдир.

Республика ички ишлар вазирлигининг Каттақўрғон шаҳридаги 7-сонли ҳибсхонасида Республика Олий Мажлиси Сенатининг шу йил 28 августдаги "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганининг 19 йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш юзасидан вилот ҳокимлиги ва вилот прокуратураси ташаббуси билан мазкур амнистия акти таъсири доирасига тушувчи бир ғуруҳ маҳкумларни жазодан озод қилиб, "озодликка чиқаришга бағишланган талбир ташкил этилди. Унда Республика Олий Мажлиси Сенати аъзолари, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари депутатлари, вилот

ҳокимлиги масъул ходимлари, вилот ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари ходимлари, Жиноят ишлари бўйича вилот суди судьялари, жамоат ташкилотлари вакиллари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этишди.

Тадбирда вилот ҳокимлиги масъул ходими А.Шерматов, Республика Олий Мажлиси Сенати аъзоси Ф.Тошев, вилот прокуратураси бўлим бошлиги Ш.Тоштемиров ва бошқалар сўзга чиқиб, амнистиянинг мазмун-моҳияти ҳақида батафсил тўшунча бердилар. Таъкидландики, мазкур ҳужжат мамлакатимизда инсон шайни, қадр-қимматини улуглаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш борасида олиб борилаётган ҳамда инсонпарварлик ва бағрикенглик тамойилларига тўла мос келадиган сиёсат самарасидир. Жазодан озод қилинганларни ижтимоий ҳаётга мослаштириш, уларга мод-

Исомиддин САТТОРОВ,
Самарқанд вилот прокуратураси
бўлим бошлиги

дий ва маънавий қўмак бериш, жамиятга ўз ўрнини топишга қўмаклашиш тегишли органларнинг, шунингдек, барчамизнинг вазифамиздир.

Шундан сўнг, жиноят ишлари бўйича Каттақўрғон шаҳар судининг сайёр суд мажлиси ўтказилди. Бир ғуруҳ маҳкумлар амнистия тўғрисидаги Қарорга асосан берилган жазонинг ўтмай қолган қисмидан озод қилиниди ва суд залидан озодликка чиқарилди.

Озодликка чиққан собиқ маҳкумларга ҳибсхона маъмурияти томонидан тегишли ҳужжатлар тақдим этилди.

Уларни қутиб турган оила аъзолари, қариндош-уруғлари қўвонч кўз ёшлари билан ҳукматимизга чексиз миннатдорчилик изҳорларини билдиришди.

Ўзбошимчалик

Санжар ОМОНТУРДИЕВ,

Муборак туман прокурори ўринбосари

Қариялар дуога қўл очиб, "Ўт балосидан, сув балосидан, офатдан, қулфатдан ва беаҳал ўлимдан сақла", деб бежиз айтишмайди. Бундай қулфатлар қанадай оқибатларга олиб келишини газетхонлар Европадаги сув тошқинлари-ю, Россиядаги ўрмон ёнғинлари мисолида матбуот ва оммавий ахборот воситалари орқали қўриб-билиб туринишди. Бунга ортқиқа изохнинг ҳолати бўлмаса керак. Зилзила деган табиий офат ҳам бир зумда бутун боши шаҳарларни вайронга айлантди.

Кейинги пайтларда Муборак шаҳридаги кўп қаватли уйларда яшовчи айрим фуқаролар ҳеч қимнинг рухсатисиз бетон деворларни тешиб, уйларнинг орқа ёки олд томонидан кириб-чиқадиغان эшиклар очиб, қўшимча бинолар қурилишини авж олдириб юборишган. Бу ишлари билан улар шаҳарсозлик ва архитектура нормаларига хилоф иш тутишаётганини, ҳам уларнинг, ҳам ўғаларнинг ҳаётини хавф остига қўйишаётганини англаб ет-маяптилар. Бундай биноларнинг зилзилага бардош бериш кучи ўзбошимча "лойиҳачи"лар томонидан пасайти-рилаётганлиги ўз-ўзидан аён.

Муборак шаҳри, 2-миттитумани 32 А-уйнинг 1-хонадо-нида яшовчи Ш.Абдувоҳидов ва шу уйнинг 3-хонадо-нида яшовчи Б.Поёновнинг ноқонуний хатти-ҳаракатлари юқоридаги фикримизнинг тасдиғидир. Масалан, Ш.Абду-воҳидов ўзи яшайдиган хонадоннинг орқа томонидаги 76 квадрат метр ер майдонида ўзбошимчалик билан молхона биноси қуриб олган. Унинг мазкур бинога ҳеч қандай ҳужжати бўлмаган. Бинони ихтиёрий бузиб олиш ҳақида огоҳлантириш хати берилишига қарамай, бундан асоссиз равишда бош тортган.

Шунингдек, мазкур кўп қаватли уйнинг 3-хонадо-нида яшовчи Б.Поёнов ҳам хонадоннинг орқа томонидаги 60 квадрат метр ер майдонида ҳовли девор айлантдириб ай-вон қуриб олган. Жавобларнинг мазкур бинога ҳеч қандай ҳужжати йўқлиги сабабли бинони ихтиёрий бузиб олиш ҳақида огоҳлантириш хати берилишига қарамай уни бузишдан асоссиз равишда бош тортди келган. Бу хара-катлари билан улар Ўзбекистон Республикаси Шаҳарсоз-лик кодекси ва бошқа қонунлар талабларини қўпол ра-вишда бузганлар.

Яқинда бўлиб ўтган суд мажлисида жавобгарларнинг иши қўриб чиқилди. Тарафларнинг тушунтиришларини тинглаб, фуқаролик ишида тўпланган ҳужжатларни ўр-ғаниб чиққан суд мавжуд далилларга тегишлича баҳо бериб, даъвогарларнинг даъво талабларини қаноатланти-ришни лозим деб топти. Ўзбошимчалик билан қурилган молхона, ҳовли девор ва айвон биноси жавобгарлар Ш.Аб-дувоҳидов ва Б.Поёновлар ҳисобидан мажбурий тартиб-да бузиб ташланиши лозимлиги ҳақида қарор қабул қилди.

Шу ўринда бир савол туғилади. Хонадон соҳиблари-ку кўп қаватли уйларнинг қўркини бузиб, ўз билганларича қўшимча бинолар қуриб олишидир. Муборак туман хоким-лигидагилар ва бош мутасаддилар, қолаверса, уй-жой мулкдорлари ширкатидагилар қаёққа қарашди?

Агар ҳар бир ширкат раиси, маҳалладаги мутасадди-лар ўз ишига масъулият билан ёндашиб, ноқонуний қури-лиш қилаётган фуқароларга нисбатан қонун йўли билан иш тутишса, эртага ёмон оқибатларга олиб келиши мум-кин бўлган муаммоларнинг олди олинган бўларди.

«Ўз давлат тилини билиш,
уни ўрганиш юксак маънавият,
Ватан ва халқига садоқат белгиси
эмасми»

Ислом КАРИМОВ

Она тили — тиник бир чашма

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

Шуни эътироф этиш керакки, собиқ иттифоқ даврида ўзбек тилининг макеи, айниқса ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги, давлат идоралари ишларини юритишдаги ва матбуотдаги ўрнига ҳам анча дарз кетди. Она тилимизнинг имкониятларидан фойдаланишга эътибор низоҳатда сусайди. Унинг гузал ифодалари, иборалари ўрнини рус тилидаги материалларни матбуот андозасига мослаб таржима қилиш оқибатида қуруқ, бандпарвоз сўз, бирикма, гап ва ифодалар эгаллади. Газетхон меъясига тегадиган, унинг энсасини қотирадиган, ифодаси ҳаётдан узоклашган, натижада газетхонни мутолаадан бездирадиган рус тилидан таржима "газета тили" пайдо бўла бошлади. Ҳаёт тақозоси билан журналистларнинг тилга эътибори пасайди, тил маҳорати ўрнини оддий ифода эгаллай бошлади. Ўзбек тилининг, ҳатто барча амал қилиши шарт бўлган имло қоидаларига ҳам эътибор берилмай қўйилди. Натижада таъсирчанликка путур этиб, журналистнинг сўзи омага хира, нурсиз ҳолда ё етди ёки умуман эътибордан четда қолди. Ваҳоланки, ўзбек тили дунёда энг бой ва гузал тиллардан бири ҳисобланади. Улуғ шоир Алишер Навоий ўз асарларида 200 мингдан зиёд сўз қўлагани ҳам тилимизнинг ифода қудрати кенглигининг намунаси. Фақат мустақилликка нурсизланаётган, қадриятига эътибор, тобора кўзлари ёпилаётган она тилимизнинг бўлоқлари кўзини яна очиб юборди. Унинг бетакрор жоллари матбуот юзини кўра бошлаганидан она тилимизнинг тиник чашмасидан бемалол баҳраманд бўлаётган халқимиз энди яхши билади ва буни Мустақиллик берган энг олий неъмат деб эътироф этади.

Ҳа, ҳозирги кунда миллий гурур, миллий ифтихор туйғусини шакллантириш, кишиларни Ватанимизга, маданиятимизга, тарихимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш масалаларини матбуот орқали ёритиш она тилимиз билан чамбарчас боғлиқ ҳолда чечмоқда. Эслаш жоизки, Президентимиз Ислом Каримовнинг саъй-ҳаракатлари ва бу соҳада юритилган оқилона сиёсати туфайли 1989 йил 21 октябр кунини ўзбек тилига давлат тили мақоми берилди. Бу қонуннинг қабул қилиниши ўзбек тилининг кенг имкониятларидан фойдаланишга замин яратди. Шу билан бирга, бу тарихий ҳужжат ўзбек тилининг лисоний муаммоларини таҳлил қилиш, нуқт маданияти ва сўзнинг услубий имкониятларини янада чуқурроқ ўрганиш, уни ҳаётга татбиқ этиш вазифасини ўртага қўйди. Таъкидлаш керакки, Давлат тили ҳақидаги Қонуннинг янги таҳририда тил масаласи бутунги кун талаби даражасида ўз аксини топди. Республикамызда ушбу ҳужжатнинг қабул қилиниши она тилимизга нисбатан изчил давлат сиёсатининг биринчиси деб ҳисобланиши мумкин. Утган давр мобайнида лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини турмушга жорий қилишга, умуман эса тил маданиятимизни юксалтиришга қаратилган бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Шу жумладан, 1993 йил 12 сентябрда "Лотин ёзувига асосланган ўзбек алфавитини жорий этиш тўғрисида" Ўзбекистон Республикасининг Қонуни қабул қилинган бўлса, 1995 йилда "Давлат тили тўғрисида" (янги таҳрирда) Ўзбекистон Республикаси Қонуни эълон қилинди. "Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши бу сиёсатнинг узвий давомидир. Давлат тилини равиқ топтиришга қаратилган бу сиёсат республикамызда маънавий соғлом жамият қурилаётганидан далолат беради. Бу қонунларнинг моддалари

босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Эндликда нафақат ёшларни, балки журналистларнинг ҳам янги ёзувда саводхон бўлишлари барибаради халқроқ тиллар ҳисобланмиш инглиз, француз, немис ва испан тилларини ўрганишлари оsonлашди.

Ўзбеклар учун кўп тилларни ва ёзувларни билиш азалий ва аънавий удуmdir. Тил билган - эл билди, дейди доно халқимиз. Зеро, тил барча фанларнинг ҳам онаси, ҳам отасидир. Тил билгувчи, сўз қадрига етучи инсон бошқа халқларнинг маданиятини, тарихини, у ерда юз бераётган янгилик ва ўзгаришларни ҳам оsonроқ ўзлаштиради. Лотин алифбосига асосланган янги ёзувга ўтишимиздан кўзланган асосий мақсад ҳам жаҳон ҳамжамиятига тезроқ кириб бориш, умуминсоният тараққиёти билан бир сафда бўлиш ва халқроқ миқёсда ўзимизнинг муносиб ўрнимизни эгаллашдан иборатдир. Утган давр мобайнида матбуот соҳасидаги изланишлар, баҳс-мунозалар ҳам ўз самарасини бериб, сўз қўлашдаги ҳар хилликлар ортда қолди. Она тилимизнинг гузаллигини тўла юзага чиқаришда жонбозлик кўрсатган журналистларимизнинг ижодида, маҳоратида сезиларли ўзгаришлар юз бера бошладилар. Ўнг аввало, журналистларнинг она тилдан фойдаланиш маҳоратини юзага чиқаришлари учун кенг имкониятлар яратилди. Газетанинг қуруқ, қолип ифодалари ўрнини ўзбек тили қонун-қоидаларига амал қилган, раvon мазмунли, энг муҳими, таъсирчан жумалар эгаллай бошлади. Давр журналистларининг чинакам изланишлари туфайли газеталарнинг ўқимшиллиги ошиб бормоқда. Буларнинг барчаси газетанинг оммавийлигини оширишга сабаб бўлмоқда дейишимиз мумкин. Матбуотнинг оммавийлигини таъминлашда ифода материаллининг халқнинг жонли тилига ақин шаклда, адабий тилда, сўзлашув ва бадийий услублар элементларини уйғунлаштирган ҳолда ифодаланганлиги муҳим роль ўйнамоқда. Бугунги кунда газета саҳифаларини ва раққар экансиз, материаллар қайси жанрда ишлангани, ҳатто оддий хабар, корреспондентия ҳам журналист маҳорати туфайли образли ифодалар билан сайқал топиб, ўқимшили, таъсирчан ифодаланганлигининг гувоҳи бўласиз.

Матбуот соҳасидаги ислохотлар жараёнида республика ҳаётларининг асарияти намуна бўлмоқда. Эндликда журналистлар сўзнинг таъсирчанлигини ошириш, адабий тил меъёрлари ва қоидаларига мос ҳолда таҳлилий мақолалар тайёрлаш ва сарлавҳа таллашга алоҳида эътибор қаратишмоқда. Таъсирчан, тўғри сўз туфайли эса газетхоннинг матбуотга ишончи ошди. Республикамызда нуфузли газеталарнинг қўпаяётганлиги, уларга талабнинг кундан-кунга ошаётганлиги ҳам шундан далолатдир.

Ҳақиқатдан ҳам, журналистнинг сўзи бугунги кунга келиб энг ишонарли, тўғри ва низоҳатда таъсирчан сўзга айланиб бормоқда. Бу эса тил қоидаларини пухта эгаллаш касб маҳоратининг асосий мезони эканлигини англаб этиш билан боғлиқ бўлган ижодий жараёндир. Зотан, ўзининг таъсирли сўзини баралла айта оладиган ижодкор журналистларнинг тобора кўпайиб бораётганлиги ҳам келажакда матбуотнинг ўрни янада юксак бўлишига ва энг муҳими мустақил диёримизда она тилимизнинг тиник чашмаси виқирлаб қайнаб чиқаётганлигига ишонч ҳиссини уйғотди.

Тил билганга минг... рахмат!

Ўзбекистон Республикасининг "Давлат тили тўғрисида"ги Қонуни қабул қилинганга ҳам йигирма йилдан ошди. Айни пайтда "Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида"ги Қонун ижроси юзасидан жойларда комиссиялар мунтазам фаолият юритмоқда. Ушбу комиссиялар қонунларнинг жойлардаги ижросини назорат қилиш барибаради унинг ижросини таъминлаш жараёнида ҳам ўзига ҳос ўрин тутди.

Барча муассасаларда иш юритиш давлат тилига ўтказилганга кўп вақт бўлди. Шу билан бир қаторда расмий йиғилишларнинг баённомаларини тўлиқриш ҳам давлат тили талабларига асосан бажарилмоқда.

Утган даврда ушбу қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган назорат тадбирлари жараёнида туманлардаги доимий комиссиялар фаолиятида айрим камчиликларга йўл қўйилиб, уларнинг номигагина фаолият юритаётганлиги аниқланди.

Жойларда комиссиялар томонидан тузилган иш режаларига белгиланган тадбирлар бўйича амалга оширилган ишлар тўғрисида ҳеч қандай маълумотлар мавжуд эмас. Бу соҳада аниқланган камчиликлар юзасидан тегишли чоралар қўрилмасдан, тадбирлар режаси бир йилдан иккинчи йилга қадар бир ўзгаришсиз, такрорланган ҳолда кўчириб қўйилиши ҳолатларига ҳам йўл қўйилган.

Хусусан, Қўшқўпир туманидаги бир қатор корхона-ташкилотларда муҳр ва тамгаларда ҳатто туман номи ҳам лотин графикасида мутлақо нотўғри ёзилганлигига нима дейсиз? Бундан фақатгина афсусланиш мумкин.

Тўғри, утган даврда давлат тили ижроси юзасидан оз ишлар қилинмади. Аммо, бу билан ҳаммаси ҳал бўлди, дейишимизга ҳали эрта. Масалан, туман марказлари, қишлоқларда ҳар йили қўлдан-кўп кичик корхоналар иш бошлайди. Бу яхши, албатта. Аммо корхоналар офислари пештоқларига битилган кўрсаткич-баннерлардаги имло ҳатолигари ҳар доим ҳам эътибор берилмавермайди. Йўл чеккалари, энг қўрмил манзилларда ўрнатилган бундай лавҳалар саводхон юртдошларимизнинг, юмшоқ қўлиб айтганда, ғашини келтиради. Бундай ҳатоликлар ўсиб ке-

Полвоназир МАДАМИНОВ,
Хоразм вилоят прокуратураси
бўлим прокурори

лаётган ёшларимизнинг саводига қай даражада салбий таъсир кўрсатишини эса айтиб ўтиш ортиқча.

Ҳозир қишлоқ жойларда ҳам турли алоқа тармоқларининг тўлов билан шуғулланувчи шохобчалари фаолият кўрсатмоқда. Бу шохобчалардаги кўрсаткич баннерлар ҳайбати ва чиройи билан кишини ҳайратга солади. Аммо, улардаги ёзувларнинг айримлари рус ва инглиз тилларида битилган бўлиб, улдабурон тадбиркорлар гўё шу йўл билан миҳоз ортирмоқчи бўлишди. Агар ёзув янги ўзбек алифбосида битилган бўлса, аксар ҳолатларда имловий хатога йўл қўйган бўлишди. Бу ҳолатга эса доимий назорат қўлуви комиссиялар беварқ қарашмоқда.

Ёки айрим туманлардаги касб-хўна қоллежлари деворларига илб қўйилган кўрсаткич лавҳаларда ҳам қатор имловий ҳатоларнинг мавжудлиги кишини ажаблантиради.

Бугунги кунда барча корхона ва ташкилотларда иш қозғалари замонавий компьютерларда бажарилмоқда. Аммо кўпгина ушбу компьютерларни гўё тилидаги ҳарфлар билан таъминлаш масаласи ҳам эътибордан четда қолмоқда. Натижада иш юритувчи расмий қозғаларда имловий ҳатолар дарҳол кўзга ташланиб қолади. Бу ҳолатлар атрофича ўрганилганда Янгирқир туманидаги айрим корхона, ташкилот ва муассасаларда шу каби камчиликларга йўл қўйилганлиги аниқланди, комиссия раиси ва туман ҳокимининг ўринбосари расман оғохлангиларди.

Вилоят прокуратураси томонидан ўтказилган текширишларда аниқланган қонунбузилишлари, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ўрганилиб, натижасида кўра 8 та тақдирнома киритилди ва 9 нафар мансабдор шахс расман оғохлангиларди.

Халқимизда тил билган, уни қадрлаган киши раҳмат эшитади. Тилини бузган, ўз тилига беҳурмат бўлганлар ҳам қўлгига ҳам танқидга учрайдилар. Зеро, тил — бу бизнинг ўзлигимиз, фахр-ифтихоримиздир!

Тил қадри ва қудрати

1989 йилнинг 21 октябрида қабул қилинган бу қонун халқимиз миллий онгининг ривожланишида, мамлакат мустақиллигининг мустақамланишида, маданий меросининг тикланиши-ю жамиятнинг маънавий янгилинишида муҳим ўрин тутган.

Гули ҲОЖИБОЕВА,
«Huquq»

Тил дилининг қўлфини очилиш билан бирга, баъзан қўлгини қўлфалб қўйиш ҳусусиятига ҳам эга. Баъзан атрофдагилар билан муомалада ширинсухан бўлиб, ҳеч кимнинг дилини оғритишмаса, яна айрим тоифадагилар ҳам борки...

Тилга доир яна бир муҳим жиҳат борки, у ҳам бўлса ўз она тилига ҳурматни сақлаб қолишга маъсулликни унутмаслик шарт. Гоҳида: "бўпти, пок!" "потом гаплашамиз", "Ну и что, номина бўпти", "Есть қиламиз", каби сўзлар ҳам қўлоққа чалиниб қоладики, бундай пайтда йиғлашни ҳам, қулишни ҳам билмайди, киши.

Фикримизда Ўзбекистон Қарамоми, атоқли шоиримиз Абдулло Ориповнинг қўйидаги сатрлари билан ақунлашни лозим топдик:

Минг йилларким бўлди қалами
Узгармайдди, яхши хамши.
Аммо шўрлик тутининг ҳоли
Узларга тақдир хамши.

Она тилим сен борсан шаксиз
Булбул қуйин шеъра саламан.
Сен йўқолган кунинг шўбхасиз,
Мен ҳам тўти бўлиб қолман.

Эзгу мақсадлар йўлида

/Давоми.
Бошланиши 1-бетда/

Аммо, иқтисодий асосларига қарши содир этилган жиноятлар сони 9,57 фоиз ўсган. Мамлакатимизда жаҳон иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларининг олдини олиш ва таъсирини юмшатиш бўйича чора-тадбирлар амалга оширилаётган бир даврда бундай жиноятларнинг содир этилиши кечириб бўлмас ҳолдир. Зеро, аҳолини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, турмуш фаровонлигини ошириш, ҳизмат кўрсатиш, таълим ва тиббиёт тизимларини яхшилаш бевосита мамлакат иқтисодиётининг мустаҳкам ва барқарор бўлишини таъминлашга ёрдам беради. Ўз вақтида қўрилган чоралар туфайли бундай жиноятларни содир этган шахсларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланиб, айбдорлардан етказилган 7 млрд 617 млн. 890 минг сўм зарар ундириб олинди.

Умумий жиноятчиликнинг Нукус, Тахياتош шаҳарларида, Беруний, Эллиққалъа, Амурдарё, Шўманой, Чимбой ва Тахтақўпир туманларида бир мунча қамайишга эришилган бир даврда, Тўрткўл, Хўжайли, Қўнғирот ва Мўйноқ туманларида 1,4 фоиздан 40,6 фоизгача ўсиши кузатилган. Мазкур фактлар ушбу ҳудудларда жиноятчиликка қарши курашиш бўйича олиб борилаётган тадбирларнинг самардорлигини оширишни ҳамда тарғибот ишларини янада кучайтиришни талаб қилади.

Ислом динининг муқаддас манбаларида заррача ёмонликнинг ҳам жавоби, заррача яхшилиқнинг ҳам мукофоти борлиги айтилади. Бировларга яхшилиқ қилишга интилиш, ҳожатини чиқариш халқимизга хос азалий қадриятлар жумласидандир. Шу маънода айтилган бўлсак, бизда ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликка қарши курашиш масаласига жамоа иши сифатида ёндашиш, ўзаро ишонч билан тинч-тотув яшашга интилиш аъёниаси мавжуд. Вояга етмаганларнинг таълим ва тарбияси доимо эътиборда. Буларнинг барчаси қонунларга итоаткор, ватанпарвар, баркамол авлодни шакллантириш, шу орқали Ватан тараққиётини таъминлаш, Ўртоқимиз таъкидлагандек, буюк келажақни қуришга қаратилган. Биз жамият тараққиётининг шундай даражасига эришилиши керакки, одамлар ўзлари рияз қилишлари лозим бўлган қонунлар ва қонуности ҳужжатларини тўлиқ бишлилари ва уларга доимо амал қилишлари, бунда ёш авлодга ўрнак бўлишлари, шунингдек, содир этилган ҳар бир ҳуқуқбузарлик ва жиноят-

га мурасасизлик билан қараш, бундай ҳолатлардан нафратланиш, юртимиз, шаҳар-у қишлоқларимиздаги умумий барқарорлик ўзимизга ҳам боғлиқ эканлигини тўлиқ англаб етишлари керак.

Қонунларимиз инсонпарвар. Бирок, бу ушбу имкониятни суистеъмол қилишга йўл очиб берган эмас.

Ўзбекистон Конституциясининг 13-моддасида инсон, унинг ҳаёти, шаъни ва қадриятлари, унинг ҳуқуқлари дахлсиз эканлиги ҳуқуқлаб қўйилган. Бу нафақат мамлакатимиз, балки хорижий давлатларнинг фуқароларига ҳам тааллуқлидир. Жиноятга жазо муқаррар.

Бугун суднинг қора курсисидан ўтирган Жиёмуратов Генжамурат Каллибеков ва Абдуллаев Габит Нурдавлетовичлар меҳнатсиз даромад орттириш мақсадида илгари ўзлари таниган-билган икки нафар ҳамкасбларини ваҳшиётларга ўлдириб, қотиллик жиноятини содир қилганлар.

Судланувчи Жиёмуратов Генжамурат Нукус шаҳридаги "Мамир хазинаси" масъулияти чекланган жамиятига қарашли автомобилларга ёқилги қўйиш шохбачасида оператор бўлиб ишлаб юриб, 2009 йил 29 июль кўни ўзининг таниши Абдуллаев Габит билан жиноий тил бириктириб, шу кўни МЧЖга қарашли 1-сонли автомобилларга ёқилги қўйиш шохбачасида ёқилги сотишнинг муносабати билан кўп миқдорда пул бўлишини билган ҳолда 30 июлга ўтар кечаси навбатчиликда турадиган операторлар Давлетмуратов Аббат Утегенович ва Қизилтаев Эркин Миралиевичларни қасддан ўлдириб, шохбачадаги 3 млн. 500 минг сўм пулни боқинчилик йўли билан эгаллаб олганлар.

Суд ҳукми билан Г.Жиёмуратов ва Г.Абдуллаевларга нисбатан қонунга мувофиқ жазо тайинланди.

Биз кўпинча бир қорхона ишига баҳо берсак, унинг улкан ютуқларга эришилишида ҳодимларнинг ҳуқуқий маданияти ва аҳиллиги каби омилларга эътибор қаратамиз. Бизнингча, қорхонада меҳнат интизомига қатъий рияз қилиниши барча муваффақиятларнинг асоси ҳисобланади. Акс ҳолда, ютуқлар у ёқда турсин фожияли воқеалар содир бўлиши ҳам ҳеч гап эмас. Бунга Аляминов Мурад Алламбергенович билан юз берган воқеа мисол бўла олади.

Яъни, М.Аляминов 2010 йил 12 май кўни тонг отар-отмас Ўзбекистон Республикаси "ЎзДЭУавт" қорхонасининг Нукус филиалига тегишли бўлган "Ласетти" русумли, давлат рақамисиз автомашинани шартнома

асосида Ангрен шаҳридан Нукус шаҳрига олиб келаётган эди. Нукус-Тўрткўл йўлининг 165 км.да, яъни Эллиққалъа туманининг "Қиличиноқ" овул фуқаролар йиғини ҳудудидан ўтган "Бўз-яп" канали тўғрисида келган вақтда йўл ҳаракати қоидалари талабларини қўпол равишда бузиб, бошқарувни йўқотди. Автомашини ағдарилиб, каналга тушиб кетди. Натижада автомашини ичидаги йўловчилар: 1953 йилда туғилган Мирзабаев Адилхон ҳамда 1961 йилда туғилган Малдағалиев Қадирхонлар воқеа жойида вафот этишди. Автомашини ағдарилиш натижасида эса "ҚҚавтотехизмат" акциядорлик жамиятига 27 млн. 732 минг сўмлик моддий зарар етказилди.

М.Аляминов суднинг ҳукмига қўра, Ўзбекистон Республикасининг ЖКнинг 266-моддаси 3-қисми "а" банди билан тегишли жазосини олди.

Табир жоиз бўлса, жамият ҳам бир бингога ўхшайди. Кимдир яхши ҳулки билан унга чирой бахш этишга ҳаракат қилса, яна биров ёмон ҳулки билан унинг кўрғига доғ туширади. Жамият асосларига путур етказувчи ана шундай иллатлардан бири фоҳишалик билан шугулланиш ёки зиноқорларга шароит яратиб беришдир. Ана шундай жирканч ишга қўл урганлардан бири Худайбергенова Роза Калбаева 2010 йилнинг 4 февралда ўзининг яшаш манзили Нукус шаҳар, 22 кичик тумандаги уйлардан бирда фоҳишахона ташкил қилиб, фуқаролар А.Матчанова ва И.Зойидовларнинг уйига киритади ва уларга шароит яратиб бериш эвазига 4 минг сўм пул олганлиги, Арзимбетова Розахон Остежанова эса 24 февраль кўни кечки пайт ўзининг Нукус шаҳри, 21 кичик тумандаги уйида фуқаролар Д.Есжанов ва Г.Рейимовага 3 минг сўм пул эвазига қўшмачилик қилганлиги учун суд иккала ҳондон эгаларини ҳам Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 131-моддаси 1-қисми билан айбдор деб топиб, жазонинг муқаррарлиги таъминланди.

Жамият асосларига путур етказувчи иллатлардан яна бири кишиларда бировнинг ҳақидан ҳазар қилмаслик қўшмачилик шаклланишидир. Жумладан, Исчанов Жонибек Раматуллаевич 2010 йилнинг 11 февраль кўни соат 6:00ларда Тўрткўл шаҳри, А.Пирманов ва Навойи кўчалари кесилган чорраҳада савдо қилиш учун кетаётган фуқаро Абдуллаева Холиданинг соқидан тортиб, "Пулларингни чиқар" деб қўрқитади. Сўнгра унинг қорнига уриб, тепганча Х.Абдуллаеванинг қўлидаги сумкасини тортиб олмақчи бўлаётганида нарироқда келаётган "Матиз" автомашинасини қўриб қолади. У шу заҳоти "ўлжа"сини кўчанинг нарига томонига судраб кетаётганда Х.Абдуллаева унинг қўлидан чиқиб, автомашина томон қочади...

Ж.Исчанов суднинг ҳукмига қўра, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 25, 166-моддаси 2-қисми "а" банди билан айбдор деб топилиб, тегишли жазосини олди.

Давримиз тезкор шиддаткор. Ҳар кўни юзлаб, минглаб кишилар билан мулоқот қиламиз, турли даражадаги муаммоларга дуч келамиз. Зиммамиздаги масъулият ҳам шунга яраша ортиб бораверади. Шундай шароитда энг ишончли ҳамкоримиз ва ҳимоячимиз мамлакатимизнинг адолатли қонунларидир. Агар ҳамма шундай фикрласа, шунга интилиб яшаса, ўйлашмики, олдимизга қўйилган эзгу мақсадларимизга эришиб бораверамиз.

Қарор ижроси амалда

Акмал ҲАМРОКУЛОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси бўлим бошлиғи

Республикаимиз мустақиллигининг 19 йиллиги арафасида, жорий йилнинг 28 август кўни Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдирномасига мувофиқ, Олий Мажлис Сенати томонидан "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарор қабул қилинди. Мазмун-моҳиятига қўра, бағрикенглик ва кечиримлилик намунаси бўлган мазкур Қарорни республикамизда олиб борилаётган инсонпарвар сиёсатнинг яна бир кўриниши дейиш мумкин.

Юрtdошларимиз томонидан хайрихоҳлик билан кутиб қилинган Амнистия тўғрисидаги ушбу қарорнинг эълон қилиниши барча ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар қатори прокуратура органлари зиммасига ҳам масъулиятли вазифалар юклайди. Жумладан, амнистия актининг ўз вақтида, қонун талаби даражасида тўғри қўлланилишини, бу жараёнда очик-ошқораликни таъминлаш, амнистияни қўллаш билан боғлиқ ҳаттиқларнинг олдини олиш, жазодан озод бўлган шахсларнинг ижтимоий ҳаётга мослашуви таъминлаш, олиб борилаётган ишлар аҳолини мунтазам мониторинг қилиб бориш шулар жумласидандир.

Қарор ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент шаҳар ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари вакилларидан иборат таркибда тезкор гуруҳ тузилган. Тезкор гуруҳга амнистия актининг ҳар бир маҳкумга нисбатан алоҳида, монеликсиз ва ҳолисона қўлланилиши устидан назорат қилиш, терговдаги, шунингдек, судда қўрилаётган жиноят ишларини алоҳида назоратга олиш, уларга нисбатан амнистия тўғрисидаги қарорни асосли равишда қўллаган ҳолда қарорлар қабул қилинишини таъминлаш каби вазифалар юклатилди.

Эътиборли жиҳати, мазкур амнистия актининг қўлланиши устидан жамоатчилик назорати ҳамда очик-ошқоралик таъминлаш амалга оширилишида депутатларнинг бевосита иштироки таъминланиши белгилаб қўйилди. Шу маънода, "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Қарорини қўллаш тартиби ҳақидаги Низомнинг 22-банди ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент шаҳар ҳокимининг Қарори билан амнистия актининг қўлланишида очик-ошқоралик ва жамоатчилик назорати амалга оширилишини таъминлаш бўйича сенаторлар, халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши депутатлари, омбудсманнинг минтақавий ҳодимлари, адлия бошқармаси, ўзини ўзи бошқариш ташкилотлари, ОАВ вакилларидан иборат таркибда ишчи гуруҳи тузилди.

Бугунги кунга қадар Тошкент шаҳар тергов ва суриштирув органлари, жазони ижро этиш инспекциялари томонидан ушбу амнистия актини қўллаш тўғрисида прокурорларга 528 нафар шахсга нисбатан тақдирнома киритилган бўлиб, уларга асосан жиноят ишлари бўйича туман судларига прокурорлар томонидан илтимосномалар киритилиб, барчаси қаноатлантирилди.

Жиноят ишлари бўйича шаҳар судлари томонидан биринчи босқичда 366 нафар судланувчиларга нисбатан амнистия акти қўлланди. Мазкур шахсларнинг 14 нафари эътиёсизлик оқсатида жиноят содир этган, 38 нафари ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлиги учун биринчи марта ҳукм қилинганлардир. Мисол учун, фуқаро Музаффар Пирматов Жиноят кодексининг 122-моддаси 1-қисми билан айбдор деб топилиб, шу йилнинг 11 майда Жиноят ишлари бўйича Сергели туман суди томонидан 6 ой муддатга қамқоқ жазосига маҳкум этилган. Тошкент шаҳар прокурори ўринбосари Олий Мажлис Сенатининг 2010 йил 28 августдаги "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарори 2-бандига асосан маҳкум М.Пирматовни ўталмай қолган жазодан озод қилишни сўраб, судга илтимоснома киритган.

Жиноят ишлари бўйича Юнусобод туман суди М.Пирматовнинг муқаддам судланмагани, ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган жиноят содир этгани, унинг ҳаракатлари юқорида келтирилган Амнистия актининг 2-банди таъсирига тушишини инобатга олиб, уни жазодан озод қилиш ҳақида аҳрим чиқарди.

Тошкент алоқа коллежининг 2-босқич талабаси бўлган Темур Садирбаев ҳам содир этган жинояти учун 2010 йилнинг 23 июлида суд ҳукми билан 4 йил 3 ой муддатга озодликдан маҳрум этилган. Ишдаги ҳужжатларга қўра, Т.Садирбаев муқаддам судланмаган, оғир жиноят содир этган, аммо унинг ҳаракатлари ҳам Амнистия актининг 2-банди "б" кичик банди таъсирига тушиши инобатга олиниб, суд аҳрим билан у жазодан озод қилинди.

Шубҳасиз, амнистия инсонга ҳаётда тўғри йўл танлаб олиш учун берилган имкониятдир. Бу имкониятдан тўғри фойдаланиш, тегишли ҳулоса чиқара олиш, аввало, унинг ўзига боғлиқ.

Ёшларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари муҳофазаси

Юртбошимизнинг "Фарзандларимиз биздан кўра билимли, кучли, доно ва албатта, бахтли бўлишлари шарт", дея билдирган фикрлари ёшлар учун яратилаётган кенг кўламли имкониятларда ўз тасдиғини топмоқда. Шу жумладан, якунига етиб бораётган йилимиз ҳам Юртбошимиз томонидан "Баркамол авлод йили" деб номланди.

Бу билан эса ёшларнинг билим-у заковатлари, истиснолари, ҳар соҳада ўз салоҳиятларини намоён этишларига яна бир қарра имкониятлар эшиги кенг очилди. Мамлакатимизда ёшларга бўлган эътибор барча жабҳаларда, шунингдек, ҳуқуқий соҳада ҳам кенг кўламли олиб борилмоқда. Вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари қонун ва қонуности ҳужжатларида ҳам қайта этилган. Шу ўринда прокуратура идоралари томонидан ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Жорий йилда прокуратура ва ҳуқуқ-тартибот органлари вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, уларга етарли шарт-шароитлар яратиш борасидаги ишлар ҳақида Андижон вилоят прокурорининг вояга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси устидан назорат бўйича катта ёрдамчиси Шермуҳаммад УСМОНОВ билан суҳбатлашдик.

— «Баркамол авлод йили»да вояга етмаганларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларни қўллаб-қувватлаш борасида вилоятда қандай ишлар амалга оширилди?

— Андижон вилоят прокуратураси органлари томонидан вояга етмаганларга оид қонунлар ижроси устидан назоратни самарали тарзда амалга ошириш, вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини таъминлаш, улар ўртасида жиноятчилик, ҳуқуқбузарлик, қаровсизлик ва назоратсизликнинг олдини олиш ҳамда профилактика чора-тадбирларини ўтказиш бўйича жорий йилнинг 9 ойи мобайнида сезиларли ишлар амалга оширилди.

Вилоят комиссияси, ички ишлар бўлими, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати билан ҳамкорликда оромгоҳларда дам олаётган болалар учун қонунларни ҳурмат қилишга доир давра суҳбатлари уюштирилиб, қонунлар моҳияти тушунтирилди.

Ўтган давр мобайнида прокуратура органлари томонидан

ўтказилган текширишларда 5 мингдан ортиқ прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, жиддий қонунбузарлик ҳолатлари юзасидан 90 та жиноят ишлари қўзғатилди.

Ота-онасининг қаровисиз қолган 347 нафар вояга етмаган аниқланиб, улардан 12 нафари гўдаклар уйига, 9 нафари "Болалар шаҳарчаси"га, 10 нафари кам таъминланган oilаларнинг болалари ўқийдиган мактаб-интернатга жойлаштирилди. 121 нафари васийликка, 65 нафари ҳомийликка ва 130 нафари фарзандликка берилди. 1107 нафар яққа тартибда уйда ўқитиладиган болалар 15 турдаги 316 дон дасарликлар, 53 нафари эса компьютер жамламалари билан таъминланди.

— Келажагимиз ворислари бўлмиш ёшларнинг таълим жараёнида узлуксиз қатнашишини таъминлаш, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ва мароқли ўтказишлари учун қандай ишлар олиб борилмоқда?

— Президентимиз Ислон

Каримов яқинда БМТ Бош Ассамблеясининг Мингиллик ривожланиш мақсадлари бўйича олий даражадаги ялпи мажлисидаги нутқида таълим ислохотларида алоҳида тўхталиб ўтди. Ўртимизда ҳар йили таълим учун сарфланаётган харажатлар ялпи ички маҳсулотнинг 10-12 фоизини ташкил этиши БМТ Бош Ассамблеясининг олий минбаридан ҳам бутун дунё вакилларига айтиб ўтилди. Ваҳоланки, ушбу кўрсаткич жаҳоннинг бошқа давлатларида 3-5 фоиздан ошмаслиги ҳам кўпчиликка аён. Ёш авлодга пухта билим, мукаммал тарбия беришга оид кенг қамровли ислохотлар ўзида жаҳон ва миллий таълим амалиётининг энг яхши жиҳатларини муҷассам этган. Ўқувчиларнинг билимларини чуқурлаштириш мақсадида таълим муассасаларида ташкил этилган 15 мингдан ортиқ фан тўғрақларида 371 минг нафар, 2122 та уста-шогирд тўғрақларида 38 минг, 3153 та спорт секцияларида 40 минг, 44 та мактабдан ташқари таълим муассасаларида эса 38

минг нафар болалар жалб этилган. "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати тасарруфидаги "Ёшлар ижтимоий хизматлари" марказларидаги 20 га яқин тўғрақларда 1500 нафардан ортиқ болалар бўш вақтларини мазмунли ўтказмоқдалар.

— Болалар спортини ривожлантириш бўйича қабул қилинган тегишли қонун ҳужжатлари, дастурлар ижроси борасида фикрларингиз билан ҳам ўртоқлашсангиз.

— Мамлакатимизда муҳтарам Президентимиз раҳнамолигида олиб борилаётган давлат сиёсатининг энг муҳим ва устувор йўналишларидан бири соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, аниққса, болалар спортини ривожлантириш билан боғлиқ. Ёшларни спорт билан муносабат шугулланишга кенг жалб этиш, янги-янги спорт мажмуалари, стадионлар ва иншоотлар қуриш, уларга юқори малакали устоз ва мураббийларни жалб этиш масалалари Давлат дастурининг асосий йўналишларидан бири бўлиб ҳисобланади. Андижон шаҳри Шўрбулоқ даҳасида футболчилар тайёрлашга ихтисослашган, халқаро талабларга тўлиқ жавоб берадиган мактаб-интернат, Улутнордда қайта таъмирдан чиққан стадион, 2 та спорт саройи фойдаланишга топширилди. Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси маблаглари ҳисобидан жорий йилда 3 та умумтаълим мактабларида спорт заллари қурилди. 1 та ўйингоҳ, 4 та сузиш ҳавзаси капитал таъмирланиб, фойдаланишга топширилди, 4 та мусика мактабида қурилиш ишлари якунланмоқда. Бу каби талбир-

лар болалар ва ўсмирлар ўртасида спортни янада оммалаштиришга хизмат қилиши шубҳасиз.

— Вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўйича қандай чора-тадбирлар қўрилмоқда?

— Йил бошида вилоят прокуратурасида ўтказилган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг мувофиқлаштирувчи кенгаши йиғилишида профилактика тадбирлари дастури ишлаб чиқилиб, ишлар шу асосда ташкил этилмоқда. Комиссия ва прокуратура органлари ташаббуси билан мунтазам равишда ёшлар орасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, уларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, оммавий спортга жалб қилишга оид 300 дан ортиқ тадбирлар ўтказилиб, уларга 50 мингдан зиёд ўғил-қизлар жалб этилди.

Бундай тадбирлар самараси ўлароқ, вояга етмаганлар ўртасида жиноятчилик сезиларли даражада камайди.

Хусусан, 2010 йилнинг 9 ойида вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар сони ўтган йилнинг шу давридаги 127 тадан 121 тага ёки 4,7 фоизга, босқинчилик 2 бараварга, мактаб ўқувчилари ўртасида жиноятчилик кўрсаткичи қарийб 4 мартага камайишга эришилди. Бу борадаги ишларимизни бундан кейин ҳам ҳадалик билан олиб борамиз ва келажагимиз меъморларининг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳақида эътиборимиздаги долзарб масала бўлиб қолади.

Наргиза ХОЛМИРЗАЕВА
суҳбатлашди

«Қўшиб ёзиш»нинг миси чиқди

Юртимизнинг барча гўшаларида бўлгани каби, вилоятимизнинг шаҳар ва туманларида ҳам кенг кўламли қурилиш ҳамда ободонлаштириш ишлари олиб борилмоқда. Янги мактаб ва лицейлар, шифохоналар, савдо мажмуалари, турар жой бинолари қад ростлаяпти. 1991 йилгача қурилган кўп қаватли эски турар жой бинолари, шунингдек, кўча ва йўллар капитал таъмирланаяпти. Бунёдкорлик ишлари асосан бюджетдан ажратилган маблаглар ҳисобига молиялаштирилмоқда. Хусусан, 4 та янги касб-ҳунар коллежларини қуриш ҳамда муқаддам қурилган билим даргоҳларида 6 та ётоқхоналар қуриб бериш мақсадида 15,3 млрд. сўм маблаг ажратилиб, уларнинг аксарияти янги ўқув йили арафасида битказилди. Умуман олганда, белгиланган бюджет маблагларининг асосий қисми мақсадга мувофиқ, ўз ўрнида сарфланганини таъкидлаш жоиз.

Бироқ, гуруҳ қурмакис бўлмагани каби айрим масъул мансабдор шахслар ўзаро "қелишиб", капитал қурилиш ва таъмирлашга ёхуд ўқув даргоҳларини жиҳозлашга йўналтирилган бюджет маблагларининг маълум бир қисmini ўзлаштиришдан иборат жиноий қилмишга қўл урган ҳолатлар ҳам учрамоқда. Чунотчи, Кува туманидаги "Шодлик" хусусий ишлаб чиқариш фирмаси вилоят ҳокимлигининг "Ягона бюртмачи хизмати инжиниринг компания-

си" билан тузилган шартномага асосан Риштон туманидаги Транспорт коллежидан пардозлаш ишларини амалга оширган. Бироқ, аввало, бинонинг ташқи қисми сифатсиз пардозланган. Томга эса тарновлар ўрнатилмаган. Шундай бўлса-да, ҳужжатларга аслида бажарилмаган 2,3 млн. сўмлик ишлар қўшиб ёзилган. Бундан ташқари, фирма томонидан шартномада кўзда тутилган 12,6 млн. сўмлик меbel жиҳозлари ҳам етказиб берилмаган.

Шунингдек, Бувайда туманидаги Автономия йўллари коллежи, Дангара туманидаги Маиший хизмат кўрсатиш коллежи, Бағдод туманидаги Транспорт ва қурилиш, Иқтисодиёт ва маиший хизмат коллежларида пудратчи қурилиш ташкилотлари - "102-ХММК", "Қўкон КМК", "93-ХММК" ва "103-ХММК" каби масъулият чекланган жамиятларнинг раҳбарлари ҳамда бюртмачи, яъни вилоят "Ягона бюртмачи хизмати инжиниринг компанияси"нинг масъул мансабдор шахсларининг масъулиятсизлиги оқибатида ишлар сифатсиз бажарилган. Смета-лойиҳа ҳужжатларига ҳам деярли амал қилинмаган. Туман прокуратуралари томонидан ўтказилган текширишлар натижасида айбдорлар жавобгарликка тортилибгина қолмай, қурилишдаги чала ва сифатсиз ишлар бартараф этилди. Етказилган зарарларнинг ўрни тўлиқ қопланди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан жорий йилнинг тўққиз ойи мобайнида бюджет маблагларининг мақсад-

ли сарфланишига оид, шу жумладан, капитал қурилиш борасидаги қонун ҳужжатлари ижросини таҳлил қилиш жараёнида аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш мақсадида 19 та тақдирнома киритилди. 14 та ҳолатда протестлар келтирилиб, мансабдор шахсларнинг 48 нафари интизомий, 26 нафари маъмурий жавобгарликка тортилди. 26 млн. сўмлик етказилган зарар 137 нафар шахслар ихтиёрий ундирилди. 11 та ҳолатда жиноят ишлари қўзғатилди.

Иқтисодий ислохотлар жараёнида серфарзанд, кам таъминланган oilаларни моддий қўллаб-қувватлашга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ушбу мақсадлар учун ҳукуматнинг тегишли қарорларида мувофиқ бюджетдан зарур маблаглар ажратилмоқда. Хонадонлардан тушган аризалар маҳалла фуқаролар йиғинлари томонидан ўрганилиб, қаноатлантириш ёки рад этиш ҳусусида қарорлар қабул қилиняпти. Шундай бўлса-да, афсуски, молия бoshқармаси қуйи тизимларида ишлаб келган айрим мансабдор шахсларнинг ўз вазифаларига совуққонларча муносабатда бўлишлари ҳамда бюджет маблагларининг сарфланишини назорат қилмаганликлари оқибатида баъзи қонунбузилишларга ҳам йўл қўйилган. Айрим ҚФЙ ва МФЙларда фуқаролар тақдим этган ҳужжатларнинг ҳаққонийлиги ўрганилмай туриб, ҳақиқатда муҳтож oilалар бир четда қолиб, ўзига тўқ хонадонларга нафақа-

Баҳромжон ЖўРАЕВ,
Фаргона вилоят прокуратураси бўлим прокурори

лар тайинланган.

Хусусан, Учкўприк туманининг Саълоҳ қишлоғида яшовчи фуқаро Қ.Паттиев "Ботиров Абдуллажон" фермер хўжалиги раҳбари Қ.Ботиров билан жиноий тил бириктирган. Аслида туман электр тармоқлари корхонасида назоратчи бўлиб ишлаётган ўғли С.Паттиевнинг ушбу фермер хўжалигида ишчи бўлиб ишлаши тўғрисида қалбаки маълумотномани олиб, МФЙ га тақдим этган ва қалбаки ҳужжат асосида набирасининг таъминоти учун нафақа тайинлишини эришган.

Тумандаги Маиший хизмат ва сервис касб-ҳунар коллежларининг ҳисобчиси Б.Томболатова ва ўқитувчиси М.Солиевлар эса вояга етмаган фарзандлари учун нафақа тайинлишини эришиш мақсадида, МФЙларга олаётган маошлари камайитириб кўрсатилган маълумотномаларни тақдим этишган. Ўқордаги ҳолатлар бўйича жиноят ишлари қўзғатилиб, ўзлаштирилган бюджет маблагларининг қайтарилиши таъминланди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан барча соҳаларда молиялаштирилган бюджет маблагларининг мақсадли сарфланиши таҳлил қилиб борилмоқда, шунингдек, қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш ва олдини олиш чоралари ҳам қўрилмоқда.

XX асрнинг охирига келиб, дунёнинг кўпгина мамлакатларида саноатда ишлаб чиқаришнинг жадал ривожланиши, қишлоқ хўжалигида турли хил кимёвий моддаларнинг кенг қўлланилиши, катта майдонларда лоймий равишда бир хил экинларнинг етиштирилиши, транспорт воситаларининг кўпайиб кетиши, бир сўз билан айтганда, табиат муҳофазасига ўз вақтида етарлича аҳамият берилмаганлиги табиий муҳитнинг кескин даражада бузилишига олиб келди. Натижада табиатни муҳофаза қилиш муайян ўлка ёки мамлакат доирасидан чиқиб, умумжапон муаммосига айланиб бормоқда.

(Давоми.
Бошланиши ўтган сонда)

КУЗ — ХАЗОНРЕЗГИ ФАСЛИ

Ўлкамизга куз ўз сепини ёйиб, хазонрезги пайти келганига гувоҳ бўлиб турибмиз. Хазонрезги... анчайин сокин фасл. Худди ҳаётнинг, вақтнинг қадрига етиш фурсати келди, дея оғоҳлантираётган нурунийдек таассурот уйғотди кишида. Оёқларимиз остида гичирлаётган ҳар бир барг ўтган беҳуда вақтимиз, қилган гуноҳ ишларимиздан гувоҳлик бераётгандек гўё. Ростдан-да бу фасл - сарҳисоб фасли. Бундай фалсафий фикрлар одатда кузда олтин ранг поёндоз тўшлаган боғларда сайр қилганингизда уйғонади.

Қарши шаҳри ҳам мустақиллик йилларида чирой очиб, боғроғларга бурканиб бормоқда. Аммо бу боғ-роғларни айланганда миянгизда "Бу ердан тезроқ қочиш керак!" деган фикр тинчлик бермайди.

Чунки болалар шўхлик қилиб баргларни ёқишса, катталар барглар уюмидан қутулиш мақсадида, фаррошлар эса ҳудуднинг тозаллигини таъминлаш учун йиғилган хазонларни ёқиб юбормоқдалар. Аллергик касаллик ва нафас сиқиши билан хасталанган беморлар бу заҳарли тўтулардан азият чекишмоқда. Хазонларни ёқиб юбораётганлар уларнинг ўрнига ўзларини қўйиб кўрсалар ёмон бўлмасди. Хазон ёнганда ҳосил бўладиган қурум ва тўтулар нафақат одам организмизга, балки ёниш жараёнида ер унумдор қатламнинг микрофлорасига ҳам қирон келтиради.

Газетхонларда чиқиндилар шунчалик хавфли касалликларни келтириб чиқариб, экологияга салбий таъсир этар экан, уларни қандай қилиб хавфсиз ҳолда йўқ қилиш мумкин, деган савол туғилиши табиий. Шу ўринда аждодларимиз қўллаб келган оддий усулларни эслашимиз kifойа. Ўзбек хонадонларида аёлларимиз ва қизларимиз эрта саҳарда туриб, кун чиқмасдан ҳовли ва кўчаларни супуриб атрофга фэйз киритишган. Бунда тўпаланган супуринадиларни кўча ёқасига эмас, ҳовлида тайёрлаб қўйилган ўрага ташлаб, устини ёпган ёки тупроқ билан беркитган. Тўқилган баргхазонлар ҳам шу ўраларга қўйилган. Улар чириши натижасида ер қатламнинг унумдорлиги ошган.

Чиқиндилар таркибидagi ойна парчалари, елим идиш ва халталар, ёғоч, темир бўлаклари ҳамда бошқа ҳар хил қолдиқларни қайта ишлашга жазб этиб, улардан фойдалан жихозлар тайёрлаш мумкинлиги янгилик эмас. Агар шу ишларни йўлга қўйсақ, чиқиндиларни саралаш эвазига қўллаб табиий ресурсларни тежаб қолишимиз, қолаверса, озми-

Экология: муаммоларнинг ечими борми?

кўпми даромад ҳам олишимиз мумкин. Кишда ҳавонинг кескин совиб кетиши, газ ва электр таъминотидаги узиллишларни баҳо-на қилиб, юлгузори саҳро сулуви бўлиш саксовулзорларга қирон келтирилаётгани ҳам сир эмас. Ваҳонланки, кузда дарахтларга шакл беришдан тушган ва синган шох-шаббаларни йиғса ҳам бир талай ўтин бўлади.

ЎРМОНЛАР — ТИРИКЛИК МАНБАИ

Боғ ва томорқаларда, дехқон ва фермер хўжалиқларининг дала-сида ва ҳатто шаҳарлардаги ҳовли-жойларда ўсиб, дастурхонимизни ноз-неъматларга тўлдириб келаётган маданий дарахт ва ўсимликларнинг ёввойи аждодлари юксак тоғларнинг бориши қийин бўлган тор сўқмоқлари, тик жарликлар, осмонўпар қояларга туташ ёнбағирларда ва одамлар қўзилан пана жойларда қолди, ҳоло. Шу сабабли олимлар ва боғ борада алақачон SOS қўнғироқларини чалиб, экологик мувозанатни тиклашга чақирив-моқда. Ўсимликларнинг ноёб ёввойи аждодлари муҳофазасига олинмоқда.

Ер юзидagi жамики тириклик учун ўрмонлар ва ўсимликлар дунёси ҳаёт-мамот масаласи эканлигини мактаб ўқувчиси ҳам яхши билади. Негаки, ҳаёт учун энг бирламчи зарурат - ҳаво билан сув ўрмонсиз ҳосил бўлмайди. Биз нафас оладиган кислород ўрмон дарахтларининг ям-яшил баргларида "туғилади". Демак,

ўрмонлар, энг аввало, мусоффо ҳаво манбаи.

Иккинчидан, қалин ўрмонлар бўлмаса, осмондан ёққан қор қиш бўйи она замин бағрини оппоқ кўрпага, баҳорги ёмғирлар эса кўм-кўк майсага буркаб ётмайди. Демакки, ўрмонлар бўлмаса сизу бизни обиҳаёт билан таъмин этувчи минглаб чашмалар кўз очмайди. Булоқлар кўз очмаса сойлар ҳам, дарёлар ҳам сувсиз қолади. Учинчидан, ўрмон инсониятга ҳам бошпана, ҳам уни боқувчи ноз-неъматлар етиштириб беради. Қўрайсизми, жамики тириклик манбаи бўлган она табиат қонунилари ўзаро мувозанат занжирлари орқали бири бири билан нақадар мустаҳкам боғланиб турибди. Бу мувозанатни бузиш, унинг қонуниятлари сирини англамаслик инсон фарзандини ҳаёлат ёқасига етаклайди.

Маълумки, чўл ҳудуди ўзига хос иқлимга эга. Қадимда ота-бобларимиз кўм қўшиқларининг, тупроқ эрозиясининг олдини олиш учун ихтозорларни кенгайтиришга ҳаракат қилганлар, саксовулларнинг табиий кўпайишига имкон яратганлар. Вилоятимизнинг Муборак ва Миришкор (у пайтадаги Баҳористон) туманларида қўм қўшиқлари ва гармселнинг олдини олиш учун сўнгги марта 1968 йилда самолётда саксовул уруғи сепилган. Ўша пайтда биргина Баҳористон туманида гармселга қарши барпо этилган "яшил қалқон" 45 минг гектарни ташкил этган. Бугунги кунга келиб эса ана шу

Норбўта ҲОЗИЕВ,
«Huquq»

саксовулзорлар 35 минг гектар майдонни эгаллайди, ҳоло. Афсуски, бу майдонларнинг ҳам ҳар йили 2-3 гектарга чекиниши кузатишмоқда. Ваҳонланки, янги саксовулзорлар барпо этилмаган тақдирда ҳам мавжудлар асраб-авайланиб, шамолда ерга тўкилган уруғидан табиий кўпайтириш йўли билан саксовулзорлар кенгайтирилганда саҳро сулуви экилган майдонлар 90-100 минг гектарга етиши ҳеч гап эмас эди. Афсуски, саксовул экиш, кўпайтириш билан шугулланмаётганимиз эсмаганидек, устига-устак уларни йиқитиб йўқотиш билан шугулланмаганимизда ҳам табиат олдидаги қарзи фарзимизни бир қадар адо этган бўлардик. Муборак туман ҳудудидagi саксовулзорларда ҳам аҳволини бу ердagi-дан яхши деб бўлмайди.

Ўрмонларимизни турли балою офатлардан сақлаб қолишга эмас, уларни асраш ва кенгайтириш орқали она табиатни ётюзлаш, аҳолининг, айниқса, ўсиб келаётган ёш авлоднинг экологик маданиятини тўғри шакллантириш, экологик таълим ва тарбия савиясини кўтариш лозим.

Табиатга, ўрмонларга муносабатда японлардан ўрнак олсак арзийди. Бу мамлакат ҳудудининг етмиш фоизини асрий ўрмонлар, бутазорлар, инсон қўли билан барпо этилган ва асраб-авайландиган яшил бойликлар ташкил этади. Японлар дарахтларга инсонга қарагандек ғамхўрлик қиладилар. Уларнинг жаҳонда энг узоқ умр кўрувчи халқ эканликлари ҳам, балки, шу сабаблидир.

САЛОМАТЛИК АЛИФБОСИ

Инглиз файласуфи Томас Карлейль: "Соғлом инсон табиатнинг энг қимматбаҳо асаридир", деган экан. Бу ҳақиқатдан ҳам пурмаъно ҳикмат. Буюк бобоимиз Абу Али ибн Сино атроф-муҳит омиллари-тупроқ, сув, ҳаво ўртасида ўзаро боғлиқлик борлиги тўғрисида сўз юритиб, ўзаро "Экологик бирлик" гоёсини илгари сурган. Атмосфера ҳавоси, тупроқ ва сувнинг ифлосланиши инсоннинг маънавий камолоти-га, руҳий покизалигига, жисмоний бақувватлигига ҳамда ирсиятга салбий таъсир кўрсатишини таъкидлаган.

Вақтда овқатланиш, кунига 7-8 соат ухлаш ва спиртли ичимлик ичмаслик ҳисобига инсон ўз умрини 11 йилга узайтириши мумкин экан. Маълумотларга кўра, дунёдаги 70 фоиз шаҳарларнинг аҳолиси маълум вақт оралиғида соғлиқ учун зарарли бўлган ҳаводан нафас оларкан. Газ исси, углеводородлар, олтингургурт ва бошқа кимёвий моддалар ҳамда бирикмалар инсон соғлиғига хавф солмоқда. Мутахассисларнинг фикрича, газ исси

инсон миясини жиддий шикастлайди, қалай бўғи эса болалар ақлий қобилиятининг ўсишига салбий таъсир қилади, эшитиш қобилиятини, нутқи ва диққатини жамлашни ёмонлаштирилади. Гарчи инсон ҳам бошқа тириклик вакиллари каби табиатдаги ўзгаришларга мослашиб кетиш қобилиятига эга бўлса-да, бугунги кунда экологик эврилишлар шу қадар тез ва кенг қамровда юз бермоқдаки, унга мослашиб осон кечмайди. Бинобарин, йирик саноат шаҳарларида заҳарли моддалар баъзан ота-онанинг қонидан ҳали туғилиб улгурмаган ҳомида қонига ҳам ўтмоқда. Оғир метанлар, радиация, айрим сунъий кимёвий бирикмалар билан заҳарланиш оғир ирсий касалликларга олиб келаяпти. Бу шундан далолатки, биосферадаги ҳар қандай экологик жараён инсон ҳаётига таъсир кўрсатмай қолмайди. Башарти, биз табиат билан келиша олмасак, онгу шууримизга сингиб кетган "Табиат - бепул хомашё манбаи" деган янгилиш ва зарарли қарашдан воз кеча олмасак, ҳам атроф-муҳитни, ҳам ўзимизни хаста қиламиз ва бундан ҳам ачинарлиси, келажакимиз ногирон бўлиб қолади.

Юқорида биз таъкидлаб ўтган инсон саломатлигига салбий таъсир этадиган омилларнинг барчаси атроф-муҳит ва биз нафас олаётган ҳавони ўзимиз ифлослантиришимиз натижасида пайдо бўлади. Бу "Маймун билан Нажжор" номли масалдаги воқеани эслатади, кишига. Маймун дуралгорта тақлид қилиб, дарахтнинг ўзи ўтирган шохини кесди ва ерга қўлаб тушди. Биз ҳам табиатга ўз ҳукми-мизни ўтказамиз деб, маймуннинг ҳолатига тушиб қолмаепмизмикин?!

Бугунги кунга келиб, табиатни муҳофаза қилиш соҳасига давлат сиёсати даражасида катта аҳамият берила бошланди. Президентимиз Исрол Каримов, Олий Мажлис ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан атроф-муҳит муҳофазасига доир қўллаб қўнунлар, фармонлар, қарорлар қабул қилиниши, меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқиши табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ҳодимларининг иш фаолиятини янада юқори савияга кўтарилишига имкон яратди. Бироқ шундай ғамхўрликка жавобан вилоти-тимизда табиатни муҳофаза қилишга мутасадди бўлган ўртоқларнинг ижобий ишларини кўрмаймиз, бўлсаям мактабда даражада фаолият юртишанипти, деб айта оламимиз. Давлат санитария-эпидемиология назорат маркази (ДСЭНМ) ҳодимлари аҳоли яшаш жойларининг санитария ҳолатини назорат қилиш борасида махсус рейдлар, турли тадбирлар ташкил қилишса мақсадга мувофиқ бўларди. Қарши шаҳар ҳокимлигидagi мутасаддилар фақат шаҳар маркази ва катта кўчаларнинг атрофини безашга берилиб кетмасдан сал ичкарироққа ҳам рази солишса, ёмон бўлмасди. Усти ялтироқ, ичи қалтироқлик кимга керак?! Шўролар давридаги "показуха" учун иш-лашдан қутулиш вақти келмадиммикин?! Вилоти-тимиз маркази - Қарши шаҳри ҳар томонлама гўзал, озода бўлиб, кўча ва хиёбаноларида юрганларнинг кўзлари қувнаса, қандай яхши.

Хулоса ўрнида шунга айтиш мумкинки, табиат, жамият ва инсон бири-бири билан чамбар-час боғлиқ. Табиатдаги бирон-бир ўзгариш жамият ривожланишига тўсқинлик қилмайди, инсоният турмушига, саломатлигига путур етказмайди, деб бўлмайди. Демак, атроф-муҳит мусоф-фолитини таъминласак, саломатлигимизни, хавфсизлигимизни ҳам таъминлаган бўламиз.

Тамаки ва алкогольли ичимликларни реклама қилганлик учун жавобгарлик

Мамакатимизда соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, ёшлар орасида соғлом ҳаёт тарзини тартибга солиш, уларнинг алкогольли ичимликлар ва тамаки маҳсулотларини истеъмол қилишдан сақлашда оммавий ахборот воситалари орқали жойлаштириладиган рекламалар ва реклама материалларининг аҳамияти катта.

“Реклама тўғрисида”ги Қонуннинг 4-моддасида реклама тушунчаси берилган бўлиб, унга асосан: реклама – бевосита ёки билвосита фойда (даромад) олиш мақсадида юридик ёки jisмоний шахслар, маҳсулот, шу жумладан товар белгиси, хизмат кўрсатиш белгиси ва технологиялар тўғрисида ҳар қандай шаклда ва ҳар қандай воситалар ёрдамида қонун ҳужжатларига мувофиқ тарқатиладиган махсус ахборотдир.

Инсофсиз ва яширин рекламаларни тарқатиш ҳолатларини аниқлаш механизмларини такомиллаштириш, рекламанинг давлат ва ижтимоий манфаатларга таъжовуздан сақлаш чораларини кўриш, реклама материалларини тарқатишда одоб, ахлоқнинг умумэтироф этилган нормаларига риоя қилинишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг “Реклама тўғрисида”ги Қонунига ҳамда “Маъмурий жавобгарлик тўғрисида”ги кодексига тегишли ўзгаришлар киритилди.

Жумладан “Реклама тўғрисида”ги Қонуннинг 6, 14, 23, 29-моддаларига тегишли ўзгаришлар киритилди.

“Реклама тўғрисида”ги Қонунга киритилган ўзгаришлардан бири қонуннинг 6-моддасидаги рекламага қўйилган асосий талаблар янада такомиллаштирилди. Жумладан, қонунга асосан, ах-

борот мазмунининг бузилишига олиб келиши мумкин бўлган хорижий сўз ва иборалардан фойдаланиш тақиқланади.

Шунингдек, маҳсулот давлат органлари ёхуд уларнинг мансабдор шахслари томонидан маъқулланганлигини кўрсатиш, масалан, маҳсулот ҳаридорчилигини ошириш мақсадида реклама берувчилар томонидан реклама объекти, яъни маҳсулотлар давлат органлари (Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ўзстандарт ва ҳ.к.) томонидан маъқулланганлигини қўшиб реклама қилиш тақиқланади.

Эндилликда қонун талабига кўра, ишгирок этиш учун муайян маҳсулотни олиш шартли қўйилган рағбатлантирувчи лотерея, танлов, ўйин ёки шунга ўхшаш бошқа тadbир ўтказишнинг тadbирнинг ташкилотчисини, уни ўтказиш қоидалари ва муддатларини, бундай тadbир ҳақидаги ахборот манбаини, мукофотлар ёки ютуқлар миқдорини, уларни олиш муддатларини, жойи ва тартибини кўрсатмаган ҳолда реклама қилиш манъ этилади. Мазкур ўзгариш рағбатлантирувчи тadbирлар (лотерея, танловлар, ўйинлар ва ҳ.к.) ўтказилиши тўғрисида истеъмолчиларга тўлиқ ва тўғри маълумот олиш имкониятини беради.

Қонунга асосан маҳсулотни товар белгиси ёки хизмат кўрсатиш белгиси реклама қилиш тақиқланган ёхуд реклама қилишга нисбатан тегишли чекловлар ёки талаблар белгиланган маҳсулотнинг товар белгиси ёки хизмат кўрсатиш белгиси билан адаштириб юбориш даражасида бир хил ёхуд унга айнан ўхшаш бўлган бошқа маҳсулотнинг рекламаси кўринишида реклама қилишга йўл қўйилмайди.

Бундан ташқари “Реклама тўғрисида”ги Қонуннинг 14-моддасига киритилган ўзгаришга асосан, рекламани яширин деб топиш тўғрисидаги қарорни ваколатли давлат органи қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қабул қилиши ҳақида қўшимча киритилди.

Маълумки, аҳоли ўртасида айниқса ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш борасидаги вазифаларни амалга оширишда турли давлатларда жумладан, Норвегия, Франция, Туркия, Австралия каби давлатларда тамаки ва тамаки маҳсулотларининг рекламаси тақиқланган. Тамаки ва алкогольли маҳсулотлар рекламасини тақиқлаш, соғлом турмуш тарзини ёшлар орасида кенг тарғиб қилиш мақсадида “Реклама тўғрисида”ги Қонуннинг 23-моддасига тегишли ўзгаришлар киритилди.

Жумладан, эндилликда “Тамаки, тамаки маҳсулотлари ва ҳар қандай қувватдаги алкогольли ичимликлар рекламаси тақиқланади, шу жумладан:

тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкогольли ичимликлар намуналарини тексин тарқатиш;

тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкогольли ичимликларнинг номи, товар белгиси туширилган товарларни (футбол майкалари, бош кийимлар, ўйинлар ва бошқа шу кабиларни) тарқатиш, шу жумладан сотиш;

савдо объектиларининг олд томонида, кириш (транспортда кириш) жойларида, витриналарида, ташқарига олиб чиқиладиган предметларида ҳамда бошқа жойларида тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкогольли ичимликларнинг тасвирлари, номларини ва улар ҳақидаги бошқа ахборотни ўрнатиш тақиқланади.

Юқоридagi талабларни бузиш тегишли жавобгарликни келтириб чиқаради.

Жумладан, “Реклама тўғрисида”ги Қонуннинг 29-моддасига асосан, реклама тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарликни назарда тутишчи норма такомиллаштирилди. Реклама берувчилар, реклама тайёрловчилар ва реклама тарқатувчилар – юридик шахслар ваколатли давлат органи томонидан қўйилган миқдорларда жаримага тортилиши мумкин:

яъни, нотўғри реклама берганлик, аксилреклама беришдан бош тортганлик, реклама қилиниши қонун ҳужжатлари билан тақиқланган маҳсулотни реклама қилганлик учун – энг кам иш ҳақининг етмиш бараваридан юз бараваригача миқдорда;

реклама тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг бузилишини туғатиш ҳақидаги кўрсатмани ўз муддатиде бажармаганлик, ташқи, рекламани жойлаштириш тартибига риоя қилмаганлик учун – энг кам иш ҳақининг ўттиз бараваридан эллик бараваригача миқдорда;

Реклама ахбороти тааллуқли ҳужжатлар ва материалларни ваколатли давлат органига белгиланган муддатда тақдим этмаганлик ёки атайин нотўғри маълумотлар тақдим этганлик учун – энг кам иш ҳақининг ўн бараваридан йигирма бараваригача миқдорда.

Тadbиркорлик субъектларига жарима солиш суд томонидан, улар содир этилган ҳуқуқбузарликлари айбига икром бўлган тақдирда эса, ваколатли давлат органи томонидан амалга оширилади.

Жарима тўлаш ваколатли давлат органининг қарори ёки кўрсатмасини бажариш реклама тўғри-

Хуришд КАРИМОВ,
Бош прокуратуранинг Олий ўқув
курслари катта ўқитувчиси

сидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳаракатларни содир этиш мажбуриятидан озод қилмайди.

Шунингдек “Маъмурий жавобгарлик тўғрисида”ги кодекснинг 178¹-моддасига тегишли ўзгаришлар киритилиб, унга асосан, фуқаролар ва мансабдор шахслар томонидан реклама ахбороти тааллуқли ҳужжатлар ва материалларни ваколатли давлат органига белгиланган муддатда тақдим этмаганлик ёки атайин нотўғри маълумотлар тақдим этганлик, шунингдек, ваколатли давлат органининг реклама тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг бузилишини туғатиш ҳақидаги кўрсатмасини ўз муддатиде бажармаганлик – энг кам иш ҳақининг уч бараваридан беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Шунингдек, фуқаролар ва мансабдор шахслар томонидан нотўғри реклама берганлик, ташқи рекламани жойлаштириш тартибига риоя қилмаганлик ёки аксилреклама беришдан бош тортганлик, худди шунингдек реклама қилиниши қонун ҳужжатлари билан тақиқланган маҳсулотни реклама қилганлик – энг кам иш ҳақининг беш бараваридан етти бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Қонунчиликка киритилган ушбу ўзгаришлар истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини янада ҳимоя қилиш ҳамда аҳоли, айниқса ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш борасидаги вазифаларни амалга оширишга хизмат қилади.

Пенсия таъминоти тизими такомиллаштирилишининг ҳуқуқий асоси

Маълумки, ўзбек модели деган ном билан бутун дунёда тан олинган мустақил тараққиёт йўлининг негизида машҳур беш тамойилдан бири – айнан кучли ижтимоий сисёат олиб боришдир. Ана шу тамойилни ҳаётга жорий этиш учун истиқдолнинг дастлабки кунларидан бошлаб юртимизда олиб борилаётган давлат сисёати, бу боралда қабул қилинган қарорлар ва амалга оширилган ишларнинг барчасини бирлаштирадиган умумий бир мезон – эркин ва фаровон ҳаёт қуришдир. Энг аввало, бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш жараёнида ижтимоий муҳофазага биринчи галда муҳтож бўлган аҳоли тоифалари – кўп болали ва кам таъминланган оилалар, ёлғиз кексалар, етим-есир ва ногиронлар, талаба ва нафақахўрларнинг манфаатларини ҳар томонлама ҳимоя этиш бўйича қилинган ишларини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Мамакатимизда ижтимоий соҳага давлат бюджетидан ажратилаётган маблағ йилдан-йилга тобора ортиб бормоқда. Масалан: 2009 йилда ижтимоий соҳага 6,1 триллион маблағ ажратилган бўлса, 2010 йилда эса давлат бюджетидан 8,1 триллион сўм ажратилган. Яна бир муҳим масала шуки мамлакатимиз аҳолисини ижтимоий муҳофа-

зага муҳтож қисминини қўллаб-қувватлаш ва уларга моддий ёрдам кўрсатиш ҳамда уларнинг нафақалари учун, ёшлагидан ногирон бўлиб қолган болаларнинг нафақалари учун 2010 йилда давлат бюджетидан 1,4 триллион сўм маблағ ажратилган.

Бюджетда белгиланган харажатлардан ташқари, ҳукуматимиз томонидан ҳар йили ёлғиз кексалар, пенсионер ва ногиронларни аниқ ижтимоий муҳофаза қилиш ва уларга ижтимоий хизмат кўрсатишнинг янада кучайтиришга қаратилган махсус қарорлар қабул қилиниб келинмоқда.

Бир сўз билан айтганда, бутун юртимизда ҳар томонлама мустаҳкам ҳуқуқий асосга эга бўлган ишончли ижтимоий ҳимоя тизими шаклланди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг учинчи ялпи мажлисида маъқулланиб, 10 сентябрь кунли матбуотда эълон қилинган “Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизими такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгаришлар киритиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни бу соҳадagi ислохотларнинг муҳим босқичи бўлди.

Ушбу қонун Ўзбекистон Республикаси

Президентининг 2009 йил 30 декабрдаги “Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 4161-сонли Фармони, “Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги тузилмасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 1251-сонли, “Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги хузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг ташкилий тузилмасини шакллантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 1252-сонли Қарорлари асосида ишлаб чиқилган.

Мазкур норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан Молия вазирлиги хузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси фаолиятининг асосий вазифалари белгилаб берилган, уларнинг янгиланган функционал-ташкилий тузилмаси кўзда тутилган.

Маълумки, илгари фуқароларнинг пенсия таъминоти ва тиббий-меҳнат экспертизаси масалаларининг бутун комплексли билан боғлиқ масалаларини Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва унинг тизимига кирувчи органлар амалга оширар эди.

Жавлон АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари
мониторинг институти бош илмий ходими

2009 йил 30 декабрда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 4161-сонли Фармони қабул қилинди ва унга биноан пенсия таъминоти тизимининг ташкилий тузилмасини янада такомиллаштириш, пенсиялар ва ижтимоий нафақаларни бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасидан ўз вақтида молиялаштириш ҳамда уларни тўлиқ ҳажмда тўлаш, шунингдек, республика фуқароларининг пенсия таъминотида йўналтириладиган маблағлардан мақсадли фойдаланилиши устидан назоратни кучайтириш мақсадида вилоятлар, шаҳарлар ва туманларда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги хузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлиномалари ташкил этилди.

(Давоми 10-бетда)

ОТНИНГ ҒЛИМИ —
ИТНИНГ БАЙРАМИ

Хали куз тугамай кунлар эчгирин турган. Утпан 2008 йилнинг киши қаттиқ келиб барчани додиратиб қўйганига, ҳозирдан ҳамма кишининг гамида.

14 ноябрь. Тушлик чоғи яқинлашганига қарамай Ёғждубон буюм бозорида одам галжум. Мунира (исм-фамилиялар ўзгартирилган)нинг ҳам қўли-қўлига тегмайди. Шу маҳал қўл телефонига кўнғироқ бўлди.

— Ассалому алайкум, сиз Мунираимисиз? — деди нотаниш аёл ва жавобни ҳам кутмай давом этди. — Мен тергов ҳибсхонасида ишлайдиган Дилиман. Опангиз Маҳбуба ҳақида гаплашиб олишимиз керак.

Мунира опансининг исмини эшитиб, шовиб қолди. Икки соатдан кейин уйда бўлишини ва албатта, учрашишини айтди. Икки соатга қолмай савдони амал-тақал қилган Мунира уйига шошарди. Шу фурсат ичиди опани ҳақида нима хабарларга бормади: "Соғлигининг маъноси йўқ эди. Ишқилиб бу аёл ёмон хабар билан келмасин-да".

Нотаниш аёл ўзини куттириб ўтирмади.

— Мен сизга кўнғироқ қилган Дилиман, — деди у. — Опангиз илтимос қилгани учун келдим. Тергов ҳибсхонасида назоратчи бўлиб ишлайман. Опангизнинг соғлиги яхши эмас. "Сахар" экан, ҳозир ошиб кетган. Унга ёрдам бўлсин учун касаллиги бўйича тиббий дафтарча тайёрлаш керак. Қизи Нигинага мана бу қоғозчини бериб юборди.

Пўрим кийинган, қиёфаси, гап оҳангидан жиддий хонимлар тоифасидан эканлиги кўриниб турган жувона синчиқлаб қараб турган Мунира жиянининг исмини эшитган, опани жўнатганига ишона қолди. Қоғозчини олиб кўз югуртирди. Опансининг дастхатини таниди. Унда озиқ-овқат маҳсулотларининг рўйхати ёзилган.

— Нима қилишим керак? — сўради нажот қутиб "Дили"дан. — Опангизнинг паспортидан нуска, 3х4 фотосурат, кейин... "соққа"си.

Мунира тушунди.
— Қанча керак?
— 250 минг сўм.

Мунира сумкасини ковлаб пулларики санаб кўрди.
— Мана бу 145 минг олиб дафтарчани тахиякверинг. Тайёр, деган кўнғиртиб қолганини бераман. Ҳозир "продукта"ни ҳам олиб бераман.

"Дили" бу савдогарлар пишиқ бўлади-да, дея кўнғилдан ўтказди-ю, тортишиб ўтирмай пулнинг бориши олди. Дўкандан рўйхатдаги нарсаларнинг ҳаммасини олиб берган Мунира қайта-қайта опансини сўраб, бу ташвишлар ариб опансининг тез кунларда қайтишига катта умид қилаётганди.

— Менинг бу рақамим орқали ҳар гапни гаплашиб бўлмайди, — деди янада жиддий тусда "Дили". — Менга "сим карта"нгизни бериб турунг. Бемалол гаплашамиз, опангиз билан ҳам гаплаштириб тураман.

Мунира унинг амрига бўйсунди. Кечкурун "Дили"дан хабар бўлди.

— 250 та билан бўлмаяпти. Харажатлари чиқиб қолаяпти.
— Яна қанча керак?
— 800 та.
— Ҳ-ҳ-у. Кўп-кў. Бунча пулни...

— Опангиз айтди, агар пул бўлмаса, бўлажак келинига атаб 650 минг сўмга зирак ва узук олиб қўйган экан, сотиб ўшанинг пулини бераманкилар.

— Лекин у нарсаларнинг жойини бўлмайман. Опам билан гаплаштириб, сўраб олай.

— Яхши. Бугун илож йўқ. Эртага энди.

"Дили"нинг сўнгги кўнғироғи шу бўлди. Мунира ҳар кун кутди. Узоқ вақтдан кейин опани билан юзлашганига гап нимадалигини англади...

АДАШТИРГАН ЙЎЛ

Худди шу кун Зафар ака қўл телефонига чиққан рақамни тани-

маган бўлса-да, унга жавоб берди:

— Лаббай...

— Ассалому алайкум. Сиз Зафар акаимисиз? — деди нотаниш аёл ва жавоб қутиб ўтирмай давом этди. — Мен тергов ҳибсхонасида ишлайдиган Дилиман. Хотинингиз илтимос қилгани учун телефон қилияпман. Гаплашиб олишимиз керак.

Зафар ака хотини ҳибсга олинганидан бери тинчлини йўқотган, на юриш-туриши, на еб-ичишида ҳаловат бор эди. Хушёр бўлиб, хотинига "қаттиқ турмаганига" ўзиндан айб изларди. Хали суд қандай ҳукми чиқарди. Адвокати ҳам таинилди гап айтмайди. Ўз билганича ундан-бундан суринтириб ҳам, ҳар қандай харажатига тайёр бўлиб югуриб ҳам кўрди. Бирондан тасалли берадиган жавоб ололмади.

Англагани шу бўлдики, жиноятга жазо муқаррар, қонун олдига барча борабар. "Дили"нинг кўнғиртириш шу кунларда нажотдек бўлди.

— Ҳа, ҳа, эшитаман.

— Хотинингиз 1 декабрда иложини қилиб шу ерда қолдиришсини илтимос қилаяпти.

— Ҳа, ҳа... Бир илож қилинг опа, харажатларини айтаверинг.

— 100-150 минг сўмлар бўлар. Эртага Бухоро шаҳрида "Дехқон бозор" йўлидаги "Хожатбарор" қабристонини олдига учирашамиз.

Эртасига 15 ноябрь кун Зафар ака сабри чидамай аёл айтган вақтдан анча олдинроқ тайинланган жойга борди. Тушликка қадар кутди. Аёздан дарак бўлмади. Ҳафсаласи пир бўлиб уйга қайтаётганда телефони жингиллаб қолди.

— Ака Зафар, кечирасиз, ҳибсхонада мажлис бўлиб, ўшланиб қолдим. Телефонини ўчириб кирганим. Эртага эрталаб сахар соат 6 яримларда ҳибсхона орқа дарвозаси олдига кўришайлик. Пул билан икки-учта патири ҳам олиб келинг, хотинингиз билан учраштираман.

Бу учрашувга Зафар ака юмшаниб чиқиб келолмади. "Дили"нинг кўнғироқ қилавергач, ўёли билан пулни юборишини айтди. 17 ноябрь кун Зафар ака ўёли билан 100 минг сўм бериб юборди. Ўтаётган ҳар бир дақиқа бир кундек туюлар, ўёлидан хабар бўлавермаганига ҳавотирни янада ошарди. Тоқати тоқ бўлиб унга кўнғироқ қилди.

— Дада, биз Карвон бозор олдига "пост ГАИ"дамыз. Опа айтаяптилар, келмасангиз бўлмайди. Зафар ака ўзи "Карвон бозор"

да бўлгани учун икки оёғини қўлига олиб шовилди. Ўёли айтган жойда "Дили" ва яна бир йигит ҳам бор эди.

— Ака, багани юборибсиз... Хотинингиз илтимос қилгани учун бу ишни қилаяпман, яхши аёл экан, "жалко". Менинг вақтим йўқ. Кейин ҳар қанақа одамларнинг ишига аралашавермайман. Ишончли бўлганларингиз учун...

Зафар ака хижолат тортиб аёлни яна ранжитиб қўймайлик учун узр сўради.

— 150 та бўлади. Шу ўн уч кунни бир амаллаб чўзимиз!

— Мен ўзим билан 100 та олиб келувдим...

Бу гапдан кейин "Дили" янада асабийлашадими деб ўйлаганди Зафар ака, йўқ. "Майли, борини беринг", деди аёл. Пулни ёнидаги йигит олди.

Кечкурун "Дили" ўёлининг қўл телефонига чиқди.

— 100 минг билан битмаяпти, яна 200 минг сўм керак.

Зафар ака фурсат оз қолганини ўйлаб, эртаси кунни ўғлидан 200 минг сўм бериб юборди.

19 ноябрь кун турмуш ўртоғи билан навбатдаги учрашувга ҳибсхонага борди. Кўнғилда аёли учун нимадир қилганига гурурланиб, бу янгилик билан хотинини хурсанд қилиш илминда эди. Шу топда дийдорлашувдан ортиқчи кетар, бу қамқоқсоннинг совуқ дорвлари, эшикларнинг ёқимсиз гичириб очилиб-ёпилиши, ким билдириб учрашувга келган ташвиш, мунгли нигоҳлар — ҳеч бири гапини келтирмас, ҳатто эйтибборини ҳам тортмасди. Соат милларининг юриши билан иши йўқ, қанча лозим бўлса, шунча кутушга тайёр эди. Аммо хотини қўз ёнини тиймайди қилди.

— Эртага бизни "этан" қилишар экан.

Зафар аканинг тарвузи қўлтиғидан тушди...

ТОШКЕНТЛИК ЎЛЖА

Наталья қизи Ирнининг "Бухородан иш топдим, даромади яхши" деб ишонтириши учун тафсилотларини сурштириб ўтирмади. Қолаверса, қизи ўлжайиб, муштақил бўлган, ўз ҳаётига ўзи ҳақли. Аммо бу иш жиноят эканлигини ҳаёлига келтирмаганди. Қизи қамалиб қолди. Бухоро унинг учун бетона бўлса, ҳеч кимни танимайдиган бўлди. Қизининг кутулиб чиқишига кимдан нажот изласа... Шундай сарсон кунларининг бирида нотаниш аёлнинг кўнғироғи аини муддао бўлди.

«ЭЛЧИ»

Меҳринисо ҲУСАИНОВА,
журналист

— Қизингиз Ирнининг илтимоси билан телефон қилаяпман. Иسمи Дилфуза. 1000 та "кўк" эвазига қизингизни суд залидан чиқартириб бераман.

Аёл худлик билан Бухорога келди, "Дилфуза" билан юзлашди. "Дилфуза" уни уйига таклиф қилиб, астойдил меҳмон қилди.

— Ҳозирча кўрган одамларим 1000 та бўлади, даяпти. Фақат ҳеч кимга гапириб юрмам.

Аёл қизининг "паноҳхори" олдига ўз қардорлигини тақдорларкан, лабларига қўлини босиб озги маҳкамлигига ишора қилди. Қизи билан учрашувда ҳам бу гап ҳақида индамади. Тошкентга қайтиб пулни жамлайверди.

Бир неча кун ўтиб "Дилфуза" Натальянинг уйида пайдо бўлди.

— Айтган пулнингизни тўпладим, мана, — аёл 1000 АҚШ доллари чиқариб "меҳмон"нинг қўлига тутқазди.

Бу учрашувлар дўстона тус олди. Бухорога қайтган "Дилфуза" Наталья билан тез-тез кўнғироклашиб, ҳол-аҳвол сўрашиб турадиган бўлди. Она ҳар гал қизидан бир хабар умидида "Дилфуза"нинг телефонига илҳақ кўз тикарди. Кўп ўтмай "Дилфуза" яна 2500 АҚШ доллари зарурлигини айтди:

— Терговчи билан прокурорга ҳам бериш керак экан.

Наталья сўралган суммани бўлиб-бўлиб етказди. Пуллари олгач, "Дилфуза" ер ютгандек гойиб бўлди...

МЕҲМОН ҚИЗНИНГ
НАЙРАНИ

Шамсия Наргиза билан декабрь ойларида жияни Малика орқали танишганди. Ушанда жияни "Сизга "клиент" олиб келдим, қўйлақ тиктирмоқчи. Дутонан, Наргиза Самарқанддан. Хитойда бирга ишлаганимиз", деган. Шу-шу бу қиз жияни билан уникига тез-тез келадиган бўлди. Аҳенда қўйлақим, халатим тиктириб олиб, айтган хизмат ҳақини тўларди. Икки дутонанинг муносабатини кўриб, Шамсия меҳмон қизи ҳақида бирор шубҳа-ғумонга бормасди. Ҳатто, шу даражада ўзи ҳам у билан чиқишиб олдики, қизнинг ҳар кунги таширидан хурсанд эди.

Бир кун Наргиза "ёришни"...

— Отам билан укам тўхматга йўлқиб қамалиб қолмишди, — деди кўз ёнини тиймай. — Тўхмат эканлигини исботлаш, уларни чиқариш учун югуриб юрибман. Худонинг раҳми келиб бу ғамлардан қутулсак. Малика билан Бухородаги зияратгоҳларга борапмиз. Отам, укам учун озодлик тилаб Оллоҳга илтижо қиламан.

Шамсия кўнгли бўш эмасми, қўзига ёш айланиб қизга ҳамдардлик билдирди:

— Ҳа, тўхмат балосидан асрагин, дейдилар. Сабр қилинг, ёлғон барибир ошкор бўлади.

— Илоҳим, айтганингиз келсин. Зўр бир адвокат топдик. Умидимиз ўшандан.

Кейинги кун Наргиза яна ҳасрат қилиб қолди.

— Адвокат пул ўрнига тилда сўраяпти. Харажатлари тўрт миллион сўм бўлади, деди. Шунга бироқдан тилда тақинчоқлар олишм керак. Пулни "кўк" билан тўлайман. Онамга телефон қилдим, икки-уч кунда пул билан келадилар.

Шамсия шу топда соддалик қилиб қўйди:

— Тиллафурӯш апа Зулидан оламиз. Насияга ҳам берадилар.

Наргиза "отни қамчилади".

— Жон опажон, ёрдам беринг. Ана ҳар кун уйингиздаман, қанақалигимниям биласиз. Тезроқ ад-

вокатта берай, ишни ҳал қилсин. Мен доллар билан тўлайман.

Шамсия рози бўлиб Ромитан туман бозорида савдо қилувчи таниши Зули опанинг дўконига борди.

— Самарқандлик бир мижоз топдим, пулни доллар билан тўлади.

Сотувчи Шамсияни яхши танигани учун уч комплект сирғазуқни бир ярим миллион сўмга ҳисоблаб берди.

Шамсия шу кун Наргизага тақинчоқларни берди.

— Опажон, яна иккита занжир керак. Онам эртага келадилар. Обедгача пулни келтириб бераман, — деди Наргиза Шамсияга ялиниб.

Шамсия эртаси кун — 4 апрелда яна дўконга бориб ўзининг бўйидаги занжирини гаровга қолдириб, соат 16:00 гача пулни етказишни баъла қилиб 1 миллион 900 минг сўмга иккита занжирни насияга олди.

Наргиза бу тиллаларни ҳам Шамсиядан олгач, унинг уйдан оёғини узди...

«ДИЛИ», «ДИЛФУЗА» КИМ?

ШУХРАТ ЯДГАРОВ, жиноят

ишлари бўйича Бухоро шаҳар суди

судьяси: — Нодира Насимова

1980 йил Бухоро шаҳрида туғилган. Оиласидан ажрашган, бир нафар фарзанди бор. Маълумоти ўрта, вақтинча ишсиз. Муқаллам 2008 йил 13 ноябрда жиноят ишлари бўйича Бухоро вилоят суди томонидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 135-моддаси (одамлардан фойдаланиш учун уларни ёллаш), 121-модда (аёлини жинсий алоқа қилишга мажбур этиш), 131-модда (фохшиҳона соқлаш ҳол қўшмачилик қилиш), 141-модда (фуқароларнинг теги ҳуқуқлигини бузиш), 168-модда (фирибгарлик) ва 223-модда (қонунга ҳилоф равишда чет элга чиқиш ҳол Ўзбекистон Республикасида киришнинг тегишли қисмлари билан судланган, ЖКнинг 59-моддасига асосан 4 йил муддатта озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган. ЖКнинг 72-моддаси қўлланиб, 2 йил синов муддати белгиланиб суд залидан чиқариб юборилган. Хавфли рецедивист.

Насимова мажор суд ҳукмига қадар эҳтиёт чораси сифатида қамқоққа олиниб, Бухоро шаҳридаги 3-сон тергов ҳибсхонасида сақланган. Унинг ёш бўлса-да одамлар рўйхатини тез илаб оладиган, уларни "қитқилайдиган" саволлар бериб, нозик жойларини элинттирадиган, яхшигина ҳамдардларига айлана оладиган қобилияти бор эди, шу йўл билан уларнинг ишончига кириб, ўз манфаати йўлида фойдаланарди. Ҳибсхонада ўтириб, вақтини зое кетказмади. Қобилиятини ишга солиб, камарасоллари билан бир-бир сирдош бўлиб олди. Улардан оналари ҳақида бафуржа маълумот йигди. Манзиллари ва телефон рақамларини авраб сўраб олиб, қайд қилиб борди. Ҳибсхона мухти, баъзи атамадарини обдон ўрганди. Қилимшарилан наломат чекаётган маҳбуслар ҳеч қандай шубҳага бормай, унинг қармоғига илминишганди.

Тергов ҳибсхонаси назоратчиси — "Дили", қамқоқхонадан "эчи" — "Дилфуза", самарқандлик Наргиза — Нодира Насимова эди.

Шартли равишда озодликка чиққан Насимова эртасигаёқ, аввал, гиждувонлик камералоши Маҳбубанинг сингилиси Мунира билан учрашиб, ишни пишитиб олди. Унинг қўлига тутқазган озиқ-овқат рўйхатини "Суд залидан чиқишим аниқ. Бирор нима ёзиб берсангиз, уйингиздагиларга етказаман", дея Маҳбубадан ёздириб олганди. Биринчи "уриниши" бароридан келганидан руҳланган Насимова бировлар ҳибсбидан яшашга киришди. Шу кунёёқ Зафар ака ва тошкентлик Натальялар билан боғланган.

Фирибгар қўлга олинди. Суд унга нисбатан қатъий 5 йилга озодликдан маҳрум қилиш жазоси таинилди. Жазони умумий тартибда колонияларда ўташ белгиланди. Жабрланувчиларга етказилган зарар ундирилмаган бўлди.

Дарғазаб падар

Фарзандининг қотили бўлишига бир баҳя қолди

Ғани ота (исм-шарифлар ўзгартирилган) бошида яна оғрик туйди. Кўнгли ёмонликни сезиб, бир ерда ўтиролмай қолди. Гоҳ кўчага чиқади, гоҳ уйга киради. Биров гап сўраб қолса, бўлса-бўлмаса уришиб беради.

Яхшиямки, унинг тажанглигидан оиладагилар хабардор. Шунинг учун бир-икки бақирини эшитган катта келин ҳам индамайгина ошга уннади. Сезиб турибди, кайнотаси эрталаб кўчага чиқиб кетиб, ҳалигача келмаётган кичик ўғлидан хавотирда. "Ичиб келиб, яна жанжал кўтариб, катта келин ва маҳалла-қўй олдида шарманда қилмасайди", деган ташвишда чоғи.

Чиндан ҳам Ғани отанинг кўнгли гаш эди. Шу кенжа ўғли нобопроқ чиқди. Беш нафар фарзандни воёга етказиб, уларнинг орзу-ҳавасини кўриш илнжидаги ота-онага ўғлининг муттасил ичкилик ичиб, уйда тўполон кўтаравериши малол келаркан. Баъзида бошда болага қаттиққўлроқ бўлмагани учун ўзини коймса, баъзида ҳадеб унинг кўнглига қараб, тарафини олаверган хотинига гина қилиб қўяди. Шунанга кезларда хотини:

— Жон дадаси, энди нима бўлса бўлди, фақат у ичиб келганида қаттиқ гапирманг, —

Отабек МАНИЯЗОВ,
Наманган вилоят прокуратурасининг
бўлим катта терговчиси

деб ялиниб қоларди. — Яхши гапириб, йўлга солиб олармиз. Ҳечқиси йўқ, уйлангач, хотини ўзининг йўриғига солиб олар...

— Шу такасалтанга тегаман, деб кимнинг кўзи учиб турибди?! — қўл силтарди ота. Сизганидек, аини паллада Расул ўзи боғбон бўлиб ишлайдиган болалар боғчаси томорқасида бироз ишлаган бўлиб, йўловчи машинада Наманган шаҳрига келганича улфатлари билан маишат қилиб ўтирарди. У одатига кўра, кечки пайт қишлоғига етиб боргач ҳам шу атрофдаги тўбондан бир шиша ароқ олиб ичди. Сўнгра гандираклаганча ўз уйи томон йўл олди.

Унинг ташрифи нафакат отани, балки бутун оилани саросимага солиб қўйди.

— Нима овқат қилдинглар? — сўради у ҳовлига кира солиб.

— Ош, — деди онаизор ўғлига ҳадик билан термуларкан.

— Мен ош емайман! — депсинди Расул. — Менга мастава қилиб беринг!

Гарчи Мастон хола унга жавобан ҳеч нима демаган бўлса-да, кичикларига ёш инди. Унинг бу андишасизлиги Ғани отанинг-да кўнглига оғир ботди. Шу боис ўғлига ўшқирди:

— Нима, онанг сенга хизматқорми? Сени тугиб, шу ёшга етказиб қўйгани камми? Агар мастава ичгинг келаётган бўлса, ана, ошга сув қўйиб, маставага айлантириб ичавер!

Мастон хола қараса, шу тобда эри билан ўғли ўртасида катта жанжал чиқадиган. Буни сезгани учун эрига илтижоли қараганида, Ғани отанинг унга раҳми келиб, қўлини силтаганча кўчага чиқиб кетди. Расул ҳам "Келиннинг мастава қилиб берсин!", дея мингирлади-ю, қаёққадир гойиб бўлди.

— Боринг, уйингизга кириб кета қолинг, — Мастон хола ҳар кунги машамшалардан безиган келинини ундашга

тушди. — Эртароқ дам олиб, вақтлроқ турарсиз, қизим...

Наргиза унинг нима учун шундай деяётганини тушунди. Оилавий можароларга аралашмаслик мақсадида ўрнидан туриб, ўз уйи томон кетаётгани, ортидан эри Фозил ҳам эргашди:

— Ойи, мен ҳам эртароқ дам ола қолай... Ҳозир Расул келса, уни бир нима қилиб қўйишдан ўзимни тия олмайман.

— Майли, болам... Келса, уни ўзим алдаб-сулдаб ухлатарман...

Бироқ, онаизор Расулни ухлатишга улгурмади. Юраги ғашланиб, қариндошлариникига чиқиб кетди. Ғани ота кўчада битта пиво олиб ичгач, сал ўзига келгандек бўлди-ю, энди уйига кириб, сандалга ўтирганди ҳамки, қаердадир яна ичкилик ичиб келаётган Расул кириб келди. Кела солиб, яна ўшқирдишга тушди:

— Онам қани?

— Онанг кетиб қолди... — гаши келиб жавоб қайтарди отаси. Унга жавобан Расул нималардир дея сўқинишга тушганди, шундоқ ҳам ўғлининг қилмишларидан ғазаб отига миниб ўтирган ота баттар жазавога тушиб, сандал устида турган пичокни олганча унинг дуч келган жойига санча бошлади...

Ўзига келганида, Расул қароват устида қонга беланганча ҳушсиз ётарди. Бундан кўрқиб кетган ота шошилиб катта ўғли Фозилни ёрдамга чақирди-да, унинг ёрдами билан Расулни шифохонага олиб боришди. Умридан бор экан, шифокорларнинг тинимсиз саъй-ҳаракатлари билан унинг ҳаёти сақлаб қолинди. Бироқ ҳар қандай жиноий қилмишга яраша жазо тайинланиши муқарралиги учун Ғанижон Содиковга нисбатан жиноят иши қўзғатилди ҳамда суд ҳукми билан унга нисбатан жазо тайинланди.

Кўриниб турибдики, аксарият ҳолларда фарзанди юриштиришидан бохабар бўлиш, унинг тарбиясига эътибор қаратишга вақт топа олмаган ота-она юқоридеги каби боши берк кўчага кириб қолади. Албатта, бу эътиборсизлик улар учун жуда қимматга тушади. Ҳатто кимлардир ширин жони эвазига тоvon тўлайди. Бироқ бу қисмат негадир айримларга ибрат бўлмаяпти. Жамиятда учраётган бу каби кўнгилсизликлар сабаби ҳам шунда.

Ушбу жиноят тафсилотини баён этишдан мақсад, ота-оналарни тарбия борасида бироз ҳушёрликка чақиртирдир. Зеро, озгина масъулиятни унутиш, эътиборсизлик юқоридеги каби кўнгилсизликларга сабаби бўлиши муқаррар.

Ҳаётла тирноққа зор бўлиб, афсуснадоматла яшаб ўтаётганлар бор. Ўз пушти-камарила бўлган гўлакни бағрига босиб, ҳилига тўйиш, суюб эркалатиш орзусида юрганлар қанча. Бироқ биз тилга олмоқчи бўлган бу кимса ўз фарзандининг қотилига айланганини айтсак, балки кўпчилик ишонмас. "Наҳотки?!" дея ёқа ушлаши табиий.

Энди воқеа тафсилотларига ўтсак. Жорий йилнинг апрель ойида жиноят ишлари бўйича Андижон вилоят суди қотил ота Нодирбек Ҳайдаровни Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 97-модда 2-қисми "в", "ж" бандларида кўрсатилган жиноятни содир этганида айбон деб топиб, унга 15 йил 6 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Ҳўш, Н.Ҳайдаров ким? Нега у бундай қабих жиноятга қўл урди? Наҳотки, уни бундай мудҳиш жиноятдан қайтарувчи биронта ҳам мард одам топилмаган бўлса?

Нодирбек Ҳайдаров ўттиз бир ёшда. Андижон тумани "Оқёр" қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли "Найман" маҳалласида яшаб келган. 2007 йилда маҳалладоши Дилбар Умарова билан шаръий никоҳдан ўтиб, турмуш қуришган. Рўзгорни бутлаш, оила оийишталлигини таъминлаш кўпроқ эркакнинг зиммасида бўлади. Афсуски, Н.Ҳайдаров ўз оиласида ана шундай шароит яратишга интилади. Бирор жойда ёлчи-тиб ишлаб пул топиш ҳаракатига тушмайди. Рўзгордаги етишмовчилик, қундалик дилсиёхликлар Нодирбекни жиззакчи, гап кўтара олмайдиган, сал нарсасга жажли чиқадиган ҳолатга олиб келди. Хотинини турса ўпоқ, юрса сўпоқ, деди. Рўзгорнинг баракасини учирадиган сен дея камситиб, хўрлашини қанда қилмади.

Ахир аёл темирдан ясалмаган, унга

Қотил ота

ҳам яхши муомала, ширин сўз, меҳр керак. Асраб-авайлайдиган меҳрибон қўл керак.

— Нега қариндошларим келса, қовоқ уясан, дастурхон солиб, меҳмон қилмайсан? — деди Нодирбек бир кунги хотинига.

— Дастурхонга нима қўяман? Лоқал тўрт дона юмшоқ нон бўлмаса?

— Гапирса ваз топасан? Кийимларимни ўз вақтида ювиб дазмол қилмайсан?

Келин кир ювишга совун йўқлигини айтмади, айтолмади. Дазмолнинг қўйиб қолганини Нодирбекнинг ўзи ҳам билади.

Шерзодбек АБДУКАХХОРОВ,
Андижон туман прокуратурасининг терговчиси
Абдулаҳад УРМОҲОВ,
«Хўшқабол» мухбири

— Гапирса ерга қараб тураверасан, сени олиб, яйрамадим. Яхшиям, ЗАГСдан ўтмаганим.

Эрининг ситамларига иродаси дош беролмаган Дилбар охири ота уйига кетишга мажбур бўлди.

— Сабри бўл, қизим, — деди онаси шўрлик қизининг бошини силаб, — қайси уйда жанжал бўлмайди? Эр

деган уради, сўқади, чидайсан-да. Ахир куёвинга ҳам инсоф бериб қолар. Ҳадемай фарзандли бўласизлар.

"Найман" маҳалласи фаоллари ҳам бу ишга бефарқ қараб туришмади. Д.Умаровага насихат қилишиб, уйини тутишни маслаҳат беришди.

— Мени зўрлаб, боришга қистаманглар, — деди ниҳоят келин, — у уйга боргим келмаяпти. Куёвингизни кўзларида меҳр кўрмадим. Украйган кўзлари юрагимни тешиб юборай дейди. Ундан яхшилик кўрмайди.

Барибир кўпчилик кўпчилик-да. Дилбарнинг кўнглига йўл топишди. Уларни яна яраштириб қўйишди.

Ўртада фарзанд туғилди. Унга яхши ният билан Ислонбек деб исм қўйишди. Бола қийқириб қуладиган, жажжи қўлчалари билан ота-онасининг юзларини силайдиган бўлганида... яна Нодирбекнинг жазаваси кўзиди. Аввал хотинини дўппослади. Тўс-тўполон, қий-қувдан кўрқиб кетган чақалоқ бигиллаб йиғлай бошлади. Жанжалдан хабар топиб, югуриб келган жияни Н.Комилова Ислонбекни юпатиш учун кўтариб олади. Жаҳл устида кўзига қон тўлган ота болани жияни қўлидан тортиб олади-да, уй четида турган темир беланчака улоқтиради.

Кейинги воқеаларни тасвишлашга тил ожиз. Норасида гўдак уч ярим кунда шифокорлар қўлида жон беради...

Сабабсиз оқибат бўлмайди. Атрофимизда лоқайд одамлар бор экан, бундай фожиали воқеалар рўй бериши мумкин. Д.Умарова хонадонидегилар, маҳалла фаоллари Дилбарнинг ҳаётига юзак иёдошмай, ҳақиқий аҳволни таҳлил қилганларида, оталик бурчини бажармай, хотинини хўрлаб келаётган Нодирбекнинг танобини тортиб қўйишганида, балки бундай қотиллик юз бермаган, норасида Ислонбекни ҳаётга тўймаган кўзлари бевақт юмилмаган бўлармиди?

Гиёванд моддалар инсоният саломатлигига катта хавф туғдирмоқда, давлатларнинг ички ва ташқи сиёсати, иқтисодий мустақиллиги, барқарорлиги таҳдид қилмоқда. Мазкур муаммо кейинги вақтда дунёда гиёвандларнинг анча "яшариб" бўраётганлиги туфайли ҳам муҳим аҳамият касб этаётир.

Гиёвандлик тарқалишининг ижтимоий хавфи шундан иборатки, у инсон соғлигига катта зарар etkazadi, шахснинг ақлий ва маънавий бузилишига, ижтимоий фаоллигининг камайишига олиб келади. Бошқача айтганда, гиёвандлик яъни инсониятнинг, ўзига, соғлигига қаратилган жиноятдир.

Инсоният гиёванд моддалар ҳақида милoddan аввалги 40-минг йилликдаёқ тушунчага эга бўлган. Тарихда ilk бор психоактив таъсирга эга бўлган кўкнори ўсимлиги милoddan аввалги 5000-йилликда қуйи Месопотамия (ҳозирги Ироқ) ерларида ишлатилган. Милoddan аввалги 19-18-асрларда Хиндистонда ёввойи ҳинд канопи (бханк) истеъмол қилинган. Европада эса 15-17-асрларда сеҳргарлар гиёванд моддалардан турли дориворлар тайёрлаб, инсонлар онгига таъсир этишда қўлланганлар. Иккинчи ҳаётон урушидан кейин Осиё, Европа ва Америка давлатларида гиёванд моддалар истеъмол қилиш ёшлар ўртасида кенг тарқалди.

Ачинарлиси, ҳар йили миллионлаб инсонларнинг ёстигини қуритаётган терроризм, гиёвандлик билан боғлиқ жиноятлар, ОИТС каби бедаво иллат айтилган наркотикизис "булдоғи"дан "суви" ичмоқда. Ўзбекистон ушбу глобал муаммага қарши курашиш йўлида бир қатор халқро ҳужжатларга, жумладан, "Гиёвандлик воситалари тўғрисида"ги ягона Конвенцияга, "Психотроп моддалар тўғрисида"ги, "Гиёвандлик воситалари ва психотроп моддаларни гафироққоний равишда муомалага кириштиш тўғрисида"ги бир қатор Конвенцияларга қўшилган. Булардан ташқари миллий қонунчилигимизда ҳам гиёвандлик, наркотик моддаларнинг ноқоний муомалага киритилишига қарши курашиш, олдини олиш борасида бир қатор метёрлар амал қилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Давлат божона қўмитасининг расмий веб-сайтида берилган ахборотга кўра, 2009 йилдаги тезкор таъбирлар давомида аниқланган 160 та қонунбузарлик ҳолатида 451,3 кг. гиёванд модданинг олиб ўтилган бўлган уринишларга чек қўйилган.

ган. Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида эса бу кўрсаткич 61 та қонунбузарлик ҳолатида салкам 80 кг.ни ташкил қилган.

Жумладан, Тошкент вилояти божоначилари бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар вакиллари билан ҳамкорликда Бекобод туманида яшовчи фуқаро Д.Ярашевнинг хонадони амалдаги тартибларга мувофиқ қўздан кечирилганда, 1 дона ов милитини, омборхонада эса салкам 12 гр. наша борлиги аниқланди. "Қовун қовундан ранг олар" деганларидек, ушбу қонунбузарнинг қўшниси фуқаро Ф.Файзиёвнинг уйда ўтқазилган текширувлар давомида эса оғилхонага салкам 17 гр. марихуана яшириб қўйилганлиги аён бўлди.

Сурхондарё вилояти божона бошқармаси ходимлари ҳам бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар вакиллари билан ҳамкорликда ўтқазилган тезкор таъбирлар натижасида оғуфуруш кимсаларни йирик миқдордаги ашёвий далиллар билан фойда этишди.

Резина қайиқ билан Амударёдан сузиб ўтаётган маҳал тўхтаётган қўлинган қўшни давлат фуқароси Х.Қурбонга тегишли қоплар қўздан кечирилганда, унда 3 та ўрамда салкам 5 кг. опий борлиги аниқланди. Эндилликда бу шоввоз юртимизда узоқ "қоладими" қўринади.

Ҳўжалик суммасига салкам 40 кг. "опий" оғусини 20 дона ўрамларга жойлаб кетаётган термизлик

Ж.Иргашев ҳам божоначилар билан "юз қўриши". Қонунбузарнинг кўрсатма беришича, қўшни давлатдан Амударё орқали қўлбола қайиқда сузиб ўтган номаълум шахс ушбу гиёванд моддаларни чегарадаги сим тўсиқлар ёнига ташлаб кетган эмиш. Аммо бу каби ваз-қарсонлар Ж.Иргашевнинг жавобгарликдан озод қила олармикан?!

Ҳозирда ушбу ҳолатлар юзасидан суриштирув ишлари олиб боришмоқда. Оғуфурушлар жазога тортилиши мўқаррар. Бироқ нафақат ҳуқуқ-тартибот органлари, балки жамиятнинг фаол аъзоси сифатида ҳар бимиз ушбу иллатга қарши курашмас эканмиз, гиёвандлик ва гиёванд моддаларнинг яширин равишда олиб ўтиш ҳолатлариға тўла барҳам бериш сўзда қолиб кетаверади.

"Турли халқро ташкилотлар, шу жумладан, БМТ таҳлилга кўра, Афғонистон қорадори хомашёсини тайёрловчи дунёдаги етакчи давлатлардан биригина эмас, балки наркотик моддалар олиб ўтилган энг йирик базани ҳам айланб қолди. Бу макон орқали наркотик моддалар тобора кўпроқ миқдорда Марказий Осиё давлатлариға ва сўнгра гарбга етказилмоқда. Табиийки, уларнинг бир қисми бизнинг минтақамизга "сингит кетмоқда". Бу эса жиноятчиликнинг ўсишиға, ёшларнинг бузилишиға, ҳатто миллатнинг генофонди айнаиши-

Жаҳонгир ШАРОФБОВ,
журналист

га сабаб бўлади", деб ёзади Президент Ислоҳ Каримов "Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизлик таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт қафоллари" асариди.

Дарҳақиқат, Афғонистон героин ва марихуана етиштириш бўйича биринчи ўринда туради. Дунё бўйича ишлаб чиқарилаётган героиннинг 90 фоизи шу ҳудудга тўғри келади. "Маҳсулот"нинг 50 фоизи "шиммолӣ йўналиш" деб аталадиган йўл билан Ўрта Осиё орқали Россияға жўнатилади. Ҳатто Нангархар, Хост, Пактия, Хилменд, Қунар, Балх вилоятлари, Қундуз ва Файзобод шаҳарларида кўкнори етиштириш ва ундан ярим тайёр ҳолдаги опийумни олиш, уни қайта ишлаб мўрфийға айлантириш, героин асоси ва кейинчалик тайёр маҳсулот - героин гидрохлорид (диэтилморфин гидрохлорид) тайёрлаш, уни сақлаш ҳамда Афғонистоннинг Қандаҳар, Покистоннинг Читрал героин бозорларида улгуржи савдо билан шуғулланидиган ёпик наркосаноат цикллари йўлга қўйилган. Ҳатто Қандаҳар шаҳрида кўкнори ҳосили етиштиришни кредит бериш йўли билан молиялаштирувчи тўлақонли банк тармоғи йўлга қўйилган.

БМТ ва ХВФ (Халқро валюта фонди) маълумотлариға кўра, наркотик моддаларнинг дунё бўйича ноқоний савдосидан тушадиган йиллик фойда 600 млрд. АҚШ доллари ёки бутун дунё тижоратининг 7,6 фоизини ташкил қилади. Бундан ташқари, ҳар йили наркотик савдосидан тушган 1,5 триллион доллар маблағ легаллаштирилади. Бу рақам бутун дунё ялпи маҳсулотининг 5 фоизига тўғри келади ва бу моҳиятан, яширин иқтисодиёт доирасида эндиликда "наркотикорат" деб номланаётган яна бир мустақил йўналиш пайдо бўлганидан дарак беради. Бутунги кунда жиноий гуруҳлар қўлидаги маблагнинг 70 фоизи айнан наркотикоратдан тушади.

Наркотик савдоси операциялари 300 фойдан 2000 фойгача даромад келтиради. Бу эса, табиийки, қисқа муддатда катта миқдорда фойда қўришни мақсад қилган халқро жиноий ташкилотлар ва маҳаллий жиноий гуруҳлар диққатини тортади.

Маълумотларға қараганда, АҚШда гиёванднинг наркотик моддаларига сарфлайдиган кунлик харажати 30-50 доллари ташкил қилса, Германияда героин истеъмол қилувчи кунига ўртача 150 евро, Россияда 1200-2000 рубл сарфлайди.

Россияда ўтган йилнинг ўзида 47 тонна наркотик модда қўлга олинган. Бу мамлакатда гиёвандликка мубатлолар соини 2-2,5 млн.ни ташкил этади. Дунё бўйича ишлаб чиқариладиган наркотик моддаларнинг 20 фоиз истеъмол ушбу давлатга тўғри келишининг ўзи ҳам бунга тасдиқлаб туради.

Гиёвандлик келтириб чиқарадиган бахтсизликларнинг олдини олишнинг ягона йўли ҳеч қачон наркотик татиб қўрмаслиқдир. Ўзида уллардан воз кечишга қуч ва ирода топа олмаган, оқибатда тубсиз жарға қулаган кишиларни қўриб, ҳақ эканлигиниғизга ишонасиз.

Ҳар бир инсон ўз тақдирининг эгаси бўлиши даркор. Бу гап оддийгина, одатий, ҳатто зерикли туюлиши мумкин. Бироқ ўз тақдирини ҳақиқатан ҳам ўзгартиришга ҳаракат қилган киши бунинг учун чинакам ирода талаб этилишини инкор эта олмайдди. Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, Сиздаги ирода, матонат, интилиш, қолавер, бутун жамоатчиликнинг фаолияти гиёвандликдан устун бўлмоғи лозим. Шундагина кесарли натижаға эришиш мумкин.

Пенсия таъминоти тизими такомиллаштирилишининг ҳуқуқий асоси

(Давоми. Бошланғиш 7-бетда)

Унга кўра, жорий йилнинг 1 январидан бошлаб, фуқароларнинг пенсия таъминоти ва тиббий-меҳнат экспертизаси масалаларининг бутун комплекси билан боғлиқ функциялар ҳамда тегишли тузилмалар Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги тизимидан чиқарилиб, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг тегишли бўлинмалари ихтиёриға ўтказилди ҳамда пенсиялар, шунингдек, ижтимоий нафақалар, компенсация ва бошқа тўловларни тайинлаш, молиялаштириш, уларнинг тўлаишини ҳисобга олиш ва мониторингини юритиш Пенсия жамғармасининг тегишли ҳудудий бўлинмалари томонидан амалга оширилиши белгилан қўйилди.

Бир сўз билан айтганда, 2009 йил 30 декабрдаги "Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ташкилий тузилмасини шакллантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 1252-сонли Қарорга асосан бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ҳамда унинг ҳудудий бошқармалари ва бўлимлари фуқароларнинг пенсия таъминотини амалга ошириш билан боғлиқ ҳуқуқлар ва мажбуриятлар қисмида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш ва-

зирлиги ижтимоий таъминот органларининг ҳуқуқий ворисларига айланди.

Натижада 2010 йилнинг биринчи ярмида Бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг 397 та бўлинмалари шакллантирилди. Жамғарманинг ижро этувчи аппарати; Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар бошқармалари; 199 та туман (шаҳар) бўлимлари; 2 та туман (шаҳар) бўлимлари филиаллари ташкил этилди. Республика ногиронларни тиббий-ижтимоий экспертиза инспекцияси (27 та бош ТМЭКлар ва 153 та туман (шаҳар), туманларда ҳамда ихтисослашган ТМЭКлар билан) Жамғармага ўтказилди.

Буларнинг барчаси қисқа давр ичида пенсия таъминоти тизимининг тубдан ислоҳ этилаётганлиги, мазкур соҳанинг фуқароларга хизмат қилиши борасидаги сифати юқори даражаға кўтарилаётганлигининг бевосита далолатидир.

Янги қабул қилинган "Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизими такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 11 моддадан иборат бўлиб, у билан Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси, Жиноят-ижроия кодекси, Жиноят-процессуал кодекси ва Оида кодексига ҳамда бир қатор

қонунларға, хусусан, "Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида"ги, "Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида"ги, "Деҳқон ҳўжалиги тўғрисида"ги, "Бюджет тизими тўғрисида"ги, "Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида"ги ва "Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларидан мажбурий давлат ижтимоий суғуртаси тўғрисида"ги Қонунларға тегишли ўзгартишлар киритилди.

Мазкур Қонунда назарда тутилаётган ўзгартишлар юқорида қайд қилинган кодекслар ва қонунларнинг матнларидаги "ижтимоий таъминот бўлимлари" деган жумлани "Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг бўлимлари" ҳамда "меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари" деган жумлалар билан алмаштиришни қўзда тутди.

Шу билан амалдаги қонун ҳужжатлариға мувофиқ, "Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида"ги Қонуннинг "Пенсия тайинлашни сураб мурожаат этиш тартиби" деб номланган 43-моддасида "жамға ҳўжаликлари ва бошқа кооперативларнинг аъзолариға ва уларнинг оидларига пенсия тайинлаш тўғрисидаги ариза жамға ҳўжалиги (кооператив) бошқаруви ор-

қали берилади" деб белгиланб қўйилган эди. Қонуннинг 43-моддасига киритилаётган янги ўзгартириш "қишлоқ ҳўжалиги кооперативлари (ширақ ҳўжаликлари), бошқа кооперативларнинг аъзолариға ва уларнинг оида аъзолариға пенсия тайинлаш тўғрисидаги ариза кооператив бош қаруви орқали берилишини" назарда тутди. Шу тариқа айтиш мумкинки, Қонуннинг ушбу моддаси қишлоқ ҳўжалигининг маънавий ишлаб чиқариш тузилмасига мослаштирилган.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, "Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизими такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни давлат ижтимоий ҳимоя соҳасининг пенсия таъминоти тизимини мувофиқ равишда олиб бориш, пенсия ва ижтимоий нафақаларни бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасидан ўз вақтида молиялаштириш ҳамда уни тўлиқ ҳажмда тўлаш, шунингдек, республика фуқароларининг пенсия таъминотиға йўналтириладиган маблагларидан мақсадли фойдаланиш билан боғлиқ ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиди ва мамлакатимиз пенсия тизимининг замонавий раъл ҳолатини ўзида тўлиқ акс эттиради.

«Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибиди ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади!

Аукцион савдосига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 31.12.2009 йилдаги 343-сонли қарорига мувофиқ ва Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг 31.03.2010 йилдаги 202-сонли буйруғига асосан, Тошкент шаҳар Фарғона йўли кўчаси, 13/11-уй манзилида жойлашган, Бош прокуратура гаражидида сақланаётган қуйидаги автотранспорт воситалари қўйилмоқда:

1. "Дамас" ВАН русумли, д/р 01/497ZAA бўлган, 1998 йил и/ч автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси - 5 848 928 сўм.

2. "Дамас" русумли, д/р 01/496ZAA бўлган, 1999 йил и/ч автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси - 6 255 890 сўм. Аукцион савдоси 2010 йил 22 ноябрь куни соат 10:00да бўлиб ўтади.

Юқоридagi автотранспорт воситалари 2010 йил 22 ноябрдаги аукцион савдоси-

да сотилмаган тақдирда, автотранспорт воситаларининг такрорий аукцион савдолари 2010 йилнинг 25 ва 29 ноябрь кунлари соат 10:00да бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиламиз.

Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдоси ўтказилишидан бир соат олдин тўхтатилади.

Мазкур савдоларда қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкилотчиси билан ту-

зиладиган закатат келишувга асосан объект бошланғич баҳосининг 10 фоиздан кам бўлмаган миқдорда закатат пулини РКМБнинг ОАИКБ "Ипак йўли банки" Сағбон ф-даги қуйидаги ҳисоб-рақамига тўлашлари шарт: х/р: 20210000300571452114. МФО: 01036, ИНН: 200933850. Аукцион савдоси ўтказиладиган манзил: Тошкент ш., С.Раҳимов т., Қорақамиш-1 кўчаси, 1А-уй. Тел: 228-79-52.

"POYTAHT AUKSION" давлат унитар корхонаси аукцион савдолари натижаларига кўра, Тошкент Давлат Техника университетининг д/р 10AC012 бўлган "Дамас" - 3 950 000 сўмга; иккита "BA3-2106" русумли д/р 10ASS73 - 2 820 000 сўмга; д/р 10AS566 - 2 840 000 сўмга; д/р 10AT027 бўлган "ГАЗ-3110" - 3 950 000 сўмга; ОАТБ "Қишлоқ қурилиш банки" Тошкент шаҳар минтақавий филиали тасарруфидидаги иккита "ГАЗ-3221" д/р 01/126КАА - 10 425 000 сўмга ва д/р 01/127КАА - 8 550 000 сўмга; Яккасарой тумани Давлат солиқ инспекциясининг д/р 10AP051 бўлган "Эсперо" - 4 900 000 сўмга; "Енгилсанотсервис" УКнинг трансформатор подстанциялари 4-ТП 38 650 000 сўмга; 5-ТП 33 884 000 сўмга сотилганлигини маълум қилади.

«Aktiv Broker» ДК биржа савдоларига таклиф этади!

2010 йил 22 ноябрда "Республика кўчмас мулк биржаси" АЖнинг биржа савдоларига чиқарилаётган давлат корхоналари, объектлари (улуши, мол-мулклари) рўйхати

№	Мулkning номи	Баланс сакловчининг номи ва манзили	Мулkning манзили	Давлат активининг қисқача тавсифи	Мулкнинг бошланғич нархи (сўм)
1	"Пахтатранс" МЧЖнинг 25 фоиз давлат улушини ("Пахтасаноат" ХАБ устав жамғармасига берилган улуши)	"Пахтатранс" МЧЖ Навоий вилоят Кармана тумани "Нарпай" Қ.Ф.Й	Навоий вилоят Кармана тумани "Нарпай" Қ.Ф.Й	Жамиятнинг эгаллаб турган майдони 6 га, бино ва иншоотлар майдони 648,48 кв.м. Бино ва иншоотлар: 11 дона 415 кв.м.дан иборат бўлган айвонлар, 106,69 кв.м.дан иборат айвон ва 102 кв.м.дан иборат қурилиш тугалланмаган маъмурий бино.	222 024 500
2	"Андижоннефть" АЖ балансидаги Наманган вилоят Чорток туманида жойлашган "Келиб-кетувчилар уйи" биноси	"Андижоннефть" ОАЖ Андижон шаҳри А.Навоий кўчаси 97-уй	Наманган вилояти Чорток тумани Мучум қишлоқ фуқаролар йиғини, А.Навоий кўчаси	Объект 1996 йилда ишга туширилган бўлиб, эгаллаб турган майдони 1761,7 м.кв. бино ва иншоотларнинг майдони 1226,0 м.кв бўлиб 1 қаватли бино ва қозонхонаси мавжуд	51 950 201

2010 йил 22 ноябрда "Тошкент шаҳар Муниципал биржа маркази" МЧЖнинг биржа савдоларига чиқарилаётган давлат корхоналари, объектлари (улуши, мол-мулклари) рўйхати

№	Мулkning номи	Баланс сакловчининг номи ва манзили	Мулkning манзили	Давлат активининг қисқача тавсифи	Мулкнинг бошланғич нархи (сўм)
1	Модул "Кислородск" (мол-мулклари билан) ва устакхона биноси	Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси математика ва информацион технологиялар институту	Тошкент шаҳар М.Улугбек тумани Дўрмон йўли-34А	Объект 1986 йилда ишга туширилган бўлиб, умумий майдони 912,0 кв.м, аниқлаштирилган майдони 62 кв.м.	411 135 444
2	Физиклар Маданият уйи	Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси ядро физикаси институту	Тошкент шаҳар М.Улугбек тумани Улугбек шаҳарчаси	Объект 1971 йилда ишга туширилган бўлиб, бино ва иншоотлар майдони 2590,0 кв.м.	1 840 673 124

Кўшимча маълумотлар ва саволлар учун "Aktiv Broker" ДК мурожаат қилишингиз мумкин. Тел. 233-52-45, 233-27-19, 233-38-69, Email: aktiv_broker@mail.ru, www.gkit.org.uz, Манзил: Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси, 10-уй Наманган вилояти ҳудудий бошқармаси ДМК 8(369)226-44-39, Тошкент шаҳар бошқармаси ДМК 8(371)233-38-05

Ишонч телефонлари

Маҳаллий давлат ҳокимияти, назорат қилувчи ва лицензия берувчи органлар томонидан тадбиркорлик субъектларига рухсатномалар бериш, тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш, қурилишга рухсат бериш, кадастр орқали расмийлаштириш ва бинолар ижараси учун тўлов миқдорини белгилашга қонунбузилиш, бюрократик тўсқинликлар ва сансалорликларга йўл қўйилган тақдирда, Сиз тадбиркорлар ўз ҳуқуқларингизни ҳимоя қилиш учун Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар прокуратураларининг қуйидаги "Ишонч телефон" рақамларига ёки «007» қисқа рақамига қўнғироқ қилишингиз мумкин.

№	Прокуратура органлари	Ишонч телефонлари
1.	Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси	Код: 8371 232-43-91 232-45-40
2.	Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДЛҚК Департаменти	Код: 8371 233-84-20
3.	Андижон вилоят прокуратураси	Код: 8374 224-06-09
4.	Бухоро вилоят прокуратураси	Код: 8365 223-74-79
5.	Жиззах вилоят прокуратураси	Код: 8372 226-09-62
6.	Қашқадарё вилоят прокуратураси	Код: 8375 221-07-82
7.	Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси	Код: 8361 222-26-39
8.	Навоий вилоят прокуратураси	Код: 8436 225-07-17
9.	Наманган вилоят прокуратураси	Код: 8369 226-23-02
10.	Самарқанд вилоят прокуратураси	Код: 8366 235-07-34
11.	Сирдарё вилоят прокуратураси	Код: 8367 223-38-22
12.	Сурхондарё вилоят прокуратураси	Код: 8376 223-20-36
13.	Тошкент шаҳар прокуратураси	Код: 8371 273-74-81
14.	Тошкент вилоят прокуратураси	Код: 8371 277-76-18
15.	Фарғона вилоят прокуратураси	Код: 8373 224-04-80
16.	Хоразм вилоят прокуратураси	Код: 8362 227-45-71

Бундан ташқари фуқароларнинг илтимос ва мурожаатларини кундалик навбатчилик асосида қабул қилиш бўйича барча туман-шаҳар прокуратураларида ишонч телефонлари ташкил этилган.

Сизнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларингиз тезкорлик билан ҳимоя қилиниши таъминланади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси

«HUQUQ»

газетаси таҳририяти тажрибали журналистларни Андижон, Бухоро, Жиззах, Навоий, Самарқанд, Сирдарё, Сурхондарё вилоятлари бўйича мухбирлик лавозимига ишга таклиф қилади.

Талабгорлар қуйидаги маълумотлар кўрсатилган резюмеларини huquq.uz@gmail.com электрон манзилига юборишлари мумкин.

1. Ф.И.Ш.;
2. Манзили;
3. Фотосурати;
4. Маълумоти (ўқув муассаса номи);
5. Иш стажы (фаолият даври, ташкилот номи);
6. Охирги чоп этилган материаллари (қачон ва қайси нашрда);
7. Компьютерни билиш даражаси;
8. Телефон рақами;
9. Қизиқишлари.

Шунингдек, саҳифаловчи дизайнерларни ишга таклиф қилади.

Резюмелари мос келмаганларга жавоб қайтарилмайди.

«HUQUQ va BURCH»

журнали таҳририяти тажрибали журналистларни вилоятлар бўйича мухбирлик лавозимига танлов асосида ишга таклиф этади.

Талабгорлар олий маълумотли, журналистика соҳасида камида 5 йил иш стажига эга бўлишлари лозим. Ҳоҳловчилар ўзлари ҳақида қуйидаги маълумотларни:

- фамилияси, исми-шарифи;
- манзили;
- фотосурати;
- маълумоти тўғрисидаги диплом нусхаси;
- иш стажы;
- телефон рақами ва республика нашрларида чоп қилинган мақолалари нусхасини Тошкент шаҳри, Сайилтоҳ кўчаси, 5-уйга ёки таҳририятнинг huquq_burch@mail.ru электрон почтасига шу йилнинг 30 октябрга қадар жўна-тишлари мумкин. Резюмелари тўғри келмаганларга жавоб қайтарилмайди.

Тел: (8.371) 233-68-26, 233-96-17, факс: 233-21-93

Кутлуғ бўлсин!

Инсон ўзининг фидокорона меҳнати орқали улуғланади, ном қозониб, ҳурмат-эътибор топади. Ана шундай инсонлардан бири умрининг 36 йилини юртимизда қонун устуворлиги ва адолатни таъминлашдек масъулиятли, ammo шарафли вазифага бағишлаган Умарқул Усмоновдир. Бугун Умарқул ака табаррук 85 ёшни қаршилаш арафасида.

Меҳнат фаолияти давомида Хоразм вилоят прокурорининг ёрдамчиси, Урганч шаҳар прокурори ёрдамчиси, Қашқадарё вилоят прокуратурасида тергов бўлимининг бошлиғи, Самарқанд вилоят прокурорининг ўринбосари, биринчи ўринбосари, Бухоро ва Сурхондарё вилоят прокурорлари лавозимларида самарали хизмат қилган Умарқул ака, ана шундай шарафли меҳнат йўлини босиб ўтди.

У қарда ва қандай лавозимда ишлаган, ҳаммиса билимдон ва тажрибали ҳуқуқшунос, самимий инсон, жонқуяр устоз сифатида нафақат жамоатчилик, балки ҳамкасблари ўртасида ҳам алоҳида эътироф ҳамда ҳурматга сазовор бўлди. Ҳозирги кунда унинг шоғирдлари Республика маъмурий органларида турли лавозимларда фаолият юритишмоқда.

Вилоятта прокурорлик қилиш шарафли бўлиши билан бирга, ўта масъулиятли вазифа ҳисобланади. Буни ана шундай лавозимда фаолият юритган тизим ходимлари яхши билишади. Умарқул ака эса Бухоро вилояти прокурори бўлиб, кетма-кет уч конституциявий муҳлат давомида фаолият юритган. Шунинг ўзи ҳам у кишининг касбига нақадар фидойи ва матонатли инсон эканлигиндан далолат беради.

Ҳалол меҳнат ҳеч қачон бесама қетмайди. Умарқул аканинг касбига бўлган садоқати ва фидокорона меҳнатлари ҳуқуқимизда ҳамда прокуратура раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланган. У киши "Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист", "3-даражали Давлат азият маслаҳатчиси" унвонлари ҳамда қатор фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган.

Айни пайтда фарзандлари ва неваралари ардоғида қариллик гаштини суратган Умарқул ака ана шундай матонат тимсоли. Табаррук 85 ёшини муборак бўлсин, муҳтарам Умарқул Усмонович! Сизга сиҳат-саломатлик, узок умр, хонадонингизга эса тинчлик-хотиржамлик тилаймиз.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси
Фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш
жамоатчилиги Маркази

Касбидан бахт топган
ҳуқуқшунос

Исматилла Йўлдошев,
адлия маслаҳатчиси

бўлимини битиргач, дастлабки иш фаолиятини аввал Хатирчи, сўнгра Сирдарё вилоятининг давлат хўжаликларида биринчи ҳисобчиликдан бошлади. Сўнгра, уч йил ҳарбий хизматни ўтди. Кейинроқ Ургутдаги бир қатор хўжаликларда ўз соҳаси бўйича фаолият юритиб, бош иқтисодчи даражасига кўтарилди. 1972 йилда эса Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетида таҳсил олди ва соҳа бўйича прокуратура органлари тизимининг турли жабҳаларида самарали меҳнат қилди. Жумладан, Пастдарғом, Нуробод туманлари прокуратурасида иш ўргатуви, терговчи, Самарқанд вилоят прокуратурасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчиси, Қўшработ туман прокурори, Самарқанд вилояти прокуратурасининг ички ишлар идораларида тергов ва суриштирувни назорат қилиш бўлими катта прокурори, прокуратура идораларида терговни назорат қилиш бўлими бошлиғи — тергов бўлими бошлиғининг ўринбосари, Каттақўрғон, Сиеб туманлари прокурорининг ўринбосари, Самарқанд шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси ҳамда 2005 йилдан Самарқанд вилоят прокурорининг фуқаролар муносабатлари ва халқаро бўйича катта ёрдамчиси вазифасида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Аҳад Эсонов қарда ва қайси лавозимда ишлаган, бутун фаолиятини прокуратуранинг иқтисодчи ходимларини тайёрлаш ва тарбиялашга муносиб ҳисса қўшиб келди. Ва прокуратура тизими аввало инсонни, унинг

ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи, ҳақиқат ва адолатни қарор топтирувчи тизим бўлиб қолиши лозимлиги ҳақидаги қоидага қатъий амал қилган ҳолда ишлади.

У ўзининг фидокорона меҳнати, серқирра фаолияти боси Республика Бош прокурори ва вилоят прокуратурасининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди.

— Мамлакатимизда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар ҳамда бу борда қабул қилинётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг барчаси инсон манфаатига қаратилганлиги билан аҳамиятлидир — дейди адлия маслаҳатчиси Аҳад Эсонов. — Ана шу жабҳада оз бўлса-да, иштирок этганим, қўлимдан келганга хизмат қилганим билан фахрланаман. Менинг шу даражага етишим учун ўларнинг қимматли маслаҳатларини бериб, тўғри йўл кўрсатган устозларим — Муҳиддин Шамсиев, Фарид Абдулҳақовлардан доимо миннатдорман.

Кечагина шоғирд бўлган, бутун эса қўллаб-қувватлашга қўл қўйган, онласи, бири-бирдан қобил фарзандлари, набиралари қўрқовдан эъзозда бўлган Аҳад Эсонов 60 ёшни қаршиламоқда. Биз ҳамкасбимизни табаррук ёш билан қўллаб, узок умр, бутунгидек жўшқин фаолият тилаб қоламиз.

Тошкент — AFC U-16
CHAMPIONSHIP мезбони

Хабарингиз бор, Тошкент шаҳри 24 октябрдан бошланадиган ўсмирлар ўртасидаги Осиё чемпионатида мезбонлик қилади. Айни кунларда мусобақа йўланмасини қўлга киритган терма жамоалар пойтахтимизга етиб келишмоқда. Осиё чемпионатида иштирок этадиган терма жамоалар қуйидаги гуруҳларга бўлинган.

Осиё чемпионати гуруҳлари:

"А" ГУРУҲИ: Ўзбекистон, Тожикистон, Иордания, Индонезия

"В" ГУРУҲИ: Эрон, Сурия, КХДР, Уммон

"С" ГУРУҲИ: Япония, Австралия, Шарқий Тимор, Вьетнам

"Д" ГУРУҲИ: БАА, Ироқ, Хитой, Кувайт

"А" гуруҳидан жой олган Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси ҳозирда "Чига-той" терма жамоаларни тайёрлаш марказида охириги тайёргарлик йиғинларини ўтказмоқда. Хитойда бўлиб ўтган ёшлар ўртасидаги Осиё чемпионатида Марат Кабаев бошчилигидаги Ўзбекистон ёшлар терма жамоаси Жаҳон чемпионатида чиқиш вазифасини урдали олмай, мусулманларни бироз ранжитган эди. Энди эса уми-

димиз ўсмирларимиздан. Очиги айнан менга ўсмирларнинг ўйини кўпроқ ёқмоқда. Айниқса жамоа сардори Аббос Махситалиевнинг хатти-ҳаракатларида ўзига бўлган ишонч ва ҳақиқий етакчилик хусусияти кўзга ташланмоқда. Ёшлар термасида эса ана шундай етакчи футболчи топилмади. Шунинг учун ҳам чорак финал баҳсида ёшларимиз саудиялик тенгдошлариди олдинда иш эша олмади қолишди. Яхшиямки, ўсмирларимизда ҳақиқий етакчи бор.

Мусобақага тайёргарлик доирасида ўтказилган халқаро ўртоқлик учрашувларида Алексей Евстафеевнинг шоғирдлари Озарбайжон, Уммон ва Япония ўсмирлари билан куч синашди. Умуман олганда, ўсмирларимизнинг ниятлари жиддий. Жаҳон чемпионатида бериладиган йўланмани қўлга киритиш асосий вазифа ҳисобланади. Осиё чемпионатининг Тошкентда ўтказилаётганини инобатга оладиган бўлсак, уларга ишонсак бўлади. Ҳарҳолда

Максудали ҚАМБАРОВ,
журналист

улар акалари (Ўзбекистон ёшлар термаси) йўл қўйган хатини тақдорлашмасе керак. Дастлабки ўйин 24 октябрь кун Идонезия терма жамоасига қарши бўлиб ўтди. Пойтахтимизда ўтказилган Осиё чемпионатида Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоасидан мазмунли ўйинларни кўтиб қоламиз.

Қуйида ОФК томонидан эълон қилинган ушбу турнирда иштирок этадиган ҳакамлар, ёрдамчи ҳакамлар, комиссарлар, назоратчилар ва инструкторларнинг рўйхати тақдим этилади. Юртимиздан Владислав Цейтлин бош ҳакам, Абдуҳамидулло Расулов эса ҳакам ёрдамчиси сифатида ўйинларни бошқариб боришади.

Комиссарлар

1. Шахир Аҳмад (Мальдив ороллари)
2. Минду Доржи (Бутан)
3. Токабаев Камол (Қирғизистон)
4. Ли Хаоан Ан (Вьетнам)

Ҳакамлар инструкторлари/назоратчилар

1. Хани Толиб Сафар (Қатар)
2. Алтрафи Али Аҳмад (Саудия Арабистони)

3. Анпрасерт Пиром (Таиланд)
4. Висва Натан Кришнан (Сингапур)

Ҳакамлар учун фитнес-инструктор

1. Салман Ҳасан Алхазми (Қатар)

Бош ҳакамлар

1. Юсуф Ал Марзук (Кувайт)
2. Наваф Абдулла (Бахрайин)
3. Фан Чи (Хитой)
4. Фагани Алиризо (Эрон)
5. Огия Кенжи (Япония)
6. Муҳаммад Муса Абу Лоум (Иордания)

7. Ли Минху (Корея)
8. Дмитрий Машенцев (Қирғизистон)
9. Абдулла Балиде (Қатар)
10. Мохсен Басма (Сурия)
11. Анорук Аписит (Таиланд)
12. Цейтлин Владислав (Ўзбекистон)

Ёрдамчи ҳакамлар

1. Силк Дэнис Жон (Австралия)
2. Ясер Халил Тулефат (Бахрайин)
3. Хуо Вейминг (Хитой)
4. Рафатсакелли Дауд (Эрон)
5. Яги Анаке (Япония)
6. Исса Маҳмуд Аламавий (Иордания)
7. Канг До Жун (Корея)
8. Ясер Марад (Кувайт)
9. Моҳд Сабри Бин Дауд (Малайзия)
10. Амиз Аҳмад (Мальдив ороллари)
11. Валид Султон Ал Маннай (Қатар)
12. Хўжа Майдин Муҳаммад (Сингапур)
13. Сайдуллоев Баҳром (Тожикистон)
14. Инкаев Тавиб (Таиланд)
15. Жассим Муҳаммад Абдулла (БАА)
16. Абдуҳамидулло Расулов (Ўзбекистон)

Эътибори ўтамиз: учрашувлар "Пахтакор" ва "Жар" майдонларида бўлиб ўтади.

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:
Abbosxon SANGINOV, Muxtor ZOIROV,
Gulnoza RAHIMOVA, Yusufboy G'OIPOV,
Svetlana ORTIQOVA,
Baxtiyor NAZAROV (Bosh muharrir o'rinbosari),
Shavkat YODGOROV (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
233-10-53.
Faks: 233-64-85, 233-10-53.
E-mail: info@huquq-gazeta.uz

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbaasi va axborot agentligida
2009 yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqiriz
qilinmaydi va qaytarib qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallari ko'chirib bosish
faqat tahririyat ruxsati bilan amalga
oshiriladi.
() — tijorat material.
Reklama materiallarining mazmuni uchun
tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi — 231
ISSN 2010-7617

Buyurtma j-302. 22 464 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Sahifalovchi: S.BOBONOV
Navbatchi muharrir: G'ALIMOV
Navbatchi: O' DEHONOV

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonamanzili: Toshkent shahar, Alisher Navoi ko'chasi, 30-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00. Topshirildi: 19.30 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta haftaning
payshanba kunlari
chiqadi.

Setuvda
kelishilgan narxda